

Рамка підприємницької компетентності молоді в Україні

В основі адаптації цієї Рамки лежить дослідження, проведене у 2016 році Об'єднаним дослідницьким центром ЄС (JRC), що було виконано на запит Генерального директорату з питань зайнятості, соціальних справ та суспільної інтеграції Європейської комісії з метою визначення спільного підходу до розвитку підприємливості як компетентності. Оригінал Рамки, який взято за основу для адаптації, було вперше опубліковано Об'єднаним дослідницьким центром ЄС JRC як «EntreComp: Рамка підприємницької компетентності»¹.

Рамка визначає підприємливість як наскрізну компетентність, яку молодь може застосовувати у всіх сферах життя, починаючи з піклування про власний розвиток, до активної участі в житті суспільства, входження (повторного входження) на ринок праці в ролі працівника або самозайнятої особи, а також до заснування власної справи (культурної, соціальної чи комерційної).

Цей документ визначає та описує підприємливість як компетентність не лише для підприємців, а й для пересічних громадян (зокрема, молоді). Це адаптований та локалізований варіант концептуальної рамки EnterComp Framework JRC (2016 р.). У Рамці описано компоненти підприємницької компетентності в розрізі знань, умінь та ставлень, а також визначено належні інструменти для оцінки та розвитку цієї ключової компетентності.

Цю Рамку EntreComp4YouthUA було розроблено шляхом застосування підходу змішаних методів, зокрема таких як: комплексний огляд академічної та маловідомої літератури, вичерпний ситуаційний аналіз (кейс-стаді), порівняльне оцінювання, кабінетні дослідження та проведення консультацій із зацікавленими сторонами/стейкхолдерами.

Документ надає визначення підприємливості та підприємницької компетентності, опису її компонентів та рівнів володіння, а також рекомендації щодо його практичного використання.

Рамку EntreComp4YouthUA було розроблено за сприяння програми Європейської комісії «EU4Youth Молодіжна зайнятість та підприємництво» за участі Міністерства цифрової трансформації України.

Цю публікацію підготовлено за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її вміст є виключно відповідальністю програми «EU4Youth Молодіжна зайнятість та підприємництво», що фінансується Європейським Союзом. Вміст публікації належить її авторам та не обов'язково відображає бачення Європейського Союзу.

¹ – https://ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2016.07.8-9_EntrComp/EntreCompFramework%20UKR.pdf

«EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework» © Європейський Союз, 2016, автори Маргеріта Бачігалупо (Margherita Bacigalupo), Панагіотіс Кампіліс (Panagiotis Kamyplis), Ів П'юні (Yves Punie), Годелів Ван ден Бранде (Godelieve Van den Brande). PDF ISBN 978-92-79-58538-8 ISSN 1831-9424 doi:10.2791/593884 LF-NA-27939-EN-N © Європейський Союз, 2016. Для адаптації використано переклад українською мовою: @[Олена Прокопчук] [2016] ISBN: [978-92-79-58538-8] Doi: [10.2791/593884] з авторськими правками та змінами.

Про програму EU4Youth

EU4Youth Молодіжна зайнятість та підприємництво є регіональною програмою для країн Східного партнерства, що фінансується Європейською комісією та впроваджується державною агенцією Central Project Management Agency (Литва) з 2021 до 2025 року.

Конкретні цілі:

- ➔ Розвивати цифрові навички молоді; навички, необхідні для зеленого переходу, а також навички підприємництва та кар'єрного самоспрямування.
- ➔ Розвивати міжгалузеве партнерство між державними, приватними та недержавними установами у сфері працевлаштування та кар'єрного зростання молоді, зокрема, молодих людей з особливими потребами.
- ➔ Створити структурну спроможність ключових інституцій для картографування, охоплення, підготовки та пропозицій щодо працевлаштування, продовження освіти, учнівства або стажування (пілотування схем молодіжних гарантій країн Східного партнерства).
- ➔ Поглибити розуміння європейської політики та управління серед молоді країн Східного партнерства.

Загальна мета програми сприяння EU4Youth Молодіжна зайнятість та підприємництво (далі – EU4Youth Phase III) полягає в сприянні працевлаштуванню та розвитку підприємництва молоді, а також активній економічній участі молоді, стимулюючи розвиток їхніх лідерських, підприємницьких та інших навичок, разом заохочуючи до розвитку зеленої економіки та розширення знань цифрової грамотності.

Зміст:

I. Вступ	5
1.1 Політика розвитку підприємницької компетентності в ЄС	7
1.2 Розвиток підприємницької компетентності в Україні	9
1.3 Виклики в умовах воєнного стану в Україні	13
1.4 Підприємливість як компетентність	15
II. Концептуальна модель рамки EntreComp	16
2.1 Основні виміри рамки EntreComp4YouthUA	17
2.1.1. Сфери компетентності	18
2.1.2. Компоненти компетентності	19
2.1.3. Дескриптори	19
2.1.4. Рівні володіння	20
2.2 Структура рамки	21
2.3 Опис компонентів підприємницької компетентності. Дескриптори	22
2.4 Рівні підприємницької компетентності	32
2.4.1. Вимірювання рівнів	33
2.4.2. Самооцінювання рівнів володіння	33
2.4.3. Специфіка вимірювання компонентів сфери (с0)	35
2.4.4. Ентреграм	35
III. Концептуальні підходи до адаптації рамки в Україні	36
3.1 Зміни, внесені при адаптації рамки та чому	36
3.1.1. Необхідність створення передумов.	36
3.1.2. Необхідність реструктуризації	37
3.1.3. Наскрізний підхід	37
3.1.4. Цифрова трансформація підприємництва	40
IV. Практичне застосування	42
Додаток 1.	
1. Глосарій	45
2. Перелік скорочень	49
3. Перелік таблиць	49
Додаток 2. Опис рівнів підприємницької компетентності	50

Розвиток підприємницької спроможності належить до ключових пріоритетів ЄС. Європейська комісія визначила ініціативність та підприємливість як одну з восьми компетентностей, необхідних для знаннево-орієнтованого суспільства та економіки знань у межах програми «Новий план дій для Європи щодо вмінь та навичок: Працюємо разом для посилення людського капіталу, працездатності та конкурентоспроможності», спрямованої на виклики, які постали перед Європою, щодо розвитку компетентностей. Пізніше з'явився Європейський порядок денний з розвитку навичок для сталої конкурентоспроможності, соціальної справедливості та стійкості, орієнтований на допомогу фізичним особам та підприємствам розвивати більше якісних навичок, заповнювати прогалини у працевлаштуванні та процвітати в більш екологічній, більш цифровій економіці.

2023 рік оголошено Європейською Комісією Європейським роком умінь та навичок. Наявність навичок, що користуються сьогодні попитом на ринку праці, сприяє сталому зростанню, розвитку інновацій та підвищує конкурентоспроможність компаній. Кваліфіковані працівники мають кращі можливості для працевлаштування, а також ширші можливості для повної участі в суспільстві. Це має ключове значення для того, щоб економічне відновлення країн, а також перехід до «зеленої» та цифрової економіки був справедливим і прозорим. Допомога людям в отриманні необхідних навичок для якісної роботи – ось головна мета цього року.

Кожен громадянин ЄС повинен мати набір ключових компетентностей, необхідних для особистого розвитку, суспільної інтеграції, активної громадянської позиції та зайнятості. До таких компетентностей належать знання рідної мови, математичні навички, знання природничих наук та іноземних мов, а також такі наскрізні компетентності, як цифрова компетентність, підприємливість, критичне мислення, вирішення проблем, вміння вчитися впродовж життя.

Рамка підприємницької компетентності, відома як EntreComp², пропонує засіб вдосконалення підприємливої здатності громадян, молоді та організацій Європи. Метою рамки є досягнення спільного розуміння щодо підприємницької компетентності шляхом визначення трьох сфер компетентностей, 15 компонентів, результатів навчання та рівнів майстерності, на яких ґрунтуються нинішні та майбутні ініціативи.

Вперше EntreComp було розроблено Об'єднаним дослідницьким центром (JRC) Європейської комісії від імені Генерального директорату з питань зайнятості, соціальних справ та суспільної інтеграції (DGEMPL). Рамка підприємницької компетентності співзвучна з Рамкою цифрової компетентності для громадян, відомої як DigComp 2.0, її оновлених версій DigComp 2.1³ (2017 р.) та DidComp 2.2 (2022 р.)⁴

З огляду на необхідність забезпечення реалізації стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в ЄС потребує також і подальшої гармонізації законодавства України із законодавством ЄС та гармонізації ринків праці, в тому числі і в напрямі малого та середнього підприємництва.

Розвиток підприємництва належить до ключових цілей політики уряду України. У 2021 році було затверджено Концепцію розвитку цифрових компетентностей для громадян України, розроблено Рамку цифрової компетентності для громадян і Рамки професійних цифрових компетентностей для державних службовців, педагогічних та науково-педагогічних працівників, а також для підприємців.

Рамка підприємницької компетентності для молоді в Україні, представлена в цьому документі, надає загальне визначення підприємливості як компетентності, пояснює її компоненти, допомагає визначити різні рівні її сформованості. Рамка є еталоном для будь-якої ініціативи, спрямованої на заохочення підприємницької діяльності молоді, а також допомагає визначити та вдосконалити

² – ec.europa.eu/jrc/entrecomp

³ – ec.europa.eu/jrc/digcomp

⁴ – publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415

власні прогалини молодим підприємцям в процесі їхнього саморозвитку.

Використання цієї Рамки можливе як основа для розробки освітніх програм та навчальних планів для заохочення розвитку підприємливості як компетентності в закладах освіти. Рамку також можна використовувати для визначення параметрів оцінювання підприємливості, як компетентності учнів та студентів. Всі ці засоби дозволять органам державної влади та недержавним установам вдосконалити свої послуги з розвитку цифрових компетентностей, а також підприємництва, навчання та виховання молодих людей, здобувачів освіти та шукачів роботи, а також поширити підприємницьке мислення серед молоді.

1.1. Політика розвитку підприємницької компетентності в ЄС

Протягом багатьох років розвиток підприємливості громадян та організацій Європи був і залишається однією з ключових цілей політики ЄС та країн-членів. Зростає розуміння того, що підприємницьким умінням, знанням та установам можна навчитися, що, в свою чергу, призведе до широкого розвитку підприємницького мислення та підприємницької культури, які є корисними для окремих громадян зокрема та для суспільства загалом.

Вперше Європейська комісія звернула увагу на важливість навчання підприємливості у 2003 році в «Зеленій книзі» з питань підприємливості⁵ в Європі. До 2006 року Європейська комісія визнала ініціативність та підприємливість як одну з восьми ключових компетентностей, необхідних у суспільстві знань. «Європейський Акт про малий бізнес», «Повідомлення про перегляд освіти»⁶, «План дій з навчання підприємливості на період до 2020»⁷ Digital Education Action Plan for 2020–2027,⁸ «Новий план дій для Європи щодо вмінь», «Європейський порядок денний з розвитку навичок для сталої конкурентоспроможності, соціальної справедливості та стійкості»⁹ постійно наголошують на потребі популяризації навчання підприємництва та підприємливості. Це спричинило виникнення великої кількості ініціатив по всій Європі.

5 – ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/entrepreneurship_europe.pdf

6 – eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52012DC0669&fbclid=IwAR0yK29Ir3d5EnPbxzZuZoUoLCZEEZHj0KbpuIoP3HVe9IZI9K2VJ0oSq5ng

7 – www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/entrepreneurship-2020-action-plan

8 – education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan

9 – ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=9723&furtherNews=yes#navItem-1

«Рекомендації щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя» було розроблено Європейською комісією ще у 2006 році. Вони визначають вісім ключових компетентностей (підприємницьку компетентність включно), що мають бути розвинуті в навчальній програмі у кожної особи протягом життя. У 2018 році було опубліковано оновлену версію рекомендацій, що дістала назву «Європейська рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя». Нова версія зберігає той самий список восьми ключових компетентностей, що й попередня версія, але з деякими змінами та доповненнями. Оновлена версія також наголошує на важливості ключових компетентностей для сприяння соціальній інклюзії, активному громадянству та сталому розвитку, підкреслює роль освіти та навчання в розвитку ключових компетентностей впродовж життя людини, включаючи неформальне та інформальне навчання.

Утім, незважаючи на посилений інтерес та наявність на європейському рівні нормативно-правового підґрунтя для формування та вдосконалення вмінь, які стосуються підприємливості, досі відсутня єдина позиція щодо питання, якими саме є складові підприємливості як компетентності.

Як підкреслювалось у Звіті Eurydice щодо «Навчання підприємливості у навчальних закладах» 2016 року, близько половини країн Європи на той час користувалися визначенням підприємливості, вказаним у Європейських ключових компетентностях. Третина країн використовували власне національне визначення та близько 10 країн не мали загального погодженого визначення на національному рівні. Більше того, Eurydice вказував на відсутність всеохопних результатів навчання підприємливості як одну з основних перешкод для розвитку навчання підприємливості в Європі.

Як наслідок, виникла необхідність визначити та описати підприємливість як компетентність, розробити еталонну рамку та описати її компоненти в розрізі знань, умінь та ставлень, а також забезпечити громадян Європи належними інструментами для оцінки й ефективного розвитку цієї ключової компетентності.

У цьому контексті в січні 2015 року Об'єднаний дослідницький центр (JRC) розпочав Дослідження компетентності підприємливості (EntreComp) від імені Генерального директорату з питань зайнятості, соціальних справ та суспільної інтеграції (DG EMPL).

Однією з ключових цілей EntreComp була розробка спільного концептуального підходу, який сприяв би розвитку підприємливості на європейському рівні. У результаті у 2016 році було запропоновано Рамку EntreComp, яку наразі взято за основу при адаптації під потреби молоді в Україні.

Дослідження EntreComp було розпочато для визначення спільної еталонної рамки підприємницької компетентності для того, щоб допомогти громадянам розвинути їхню здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою та ініціатив зі створення певної цінності. Отже, концептуалізація підприємливості як компетентності була першим наріжним каменем для розвитку еталонної рамки.

У 2020 році була прийнята Стратегія щодо МСП для сталої та цифрової Європи¹¹, яка містить три основні складові:

- Розвиток спроможностей та підтримка переходу до сталості та цифровізації
- Зменшення регуляторного навантаження та спрощення доступу до ринку
- Спрощення доступу до фінансування

1.2. Розвиток підприємницької компетентності в Україні

В Україні, як і в ЄС, розвиток підприємницької спроможності є також одним із пріоритетних завдань. Прискорення євроінтеграційного руху України посилює важливість опанування підприємницької компетентності, особливо молоддю.

Вітчизняне законодавство трактує підприємництво як господарську діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку. Це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

У процесі європейської інтеграції відповідно до Угоди про асоціацію:

- створюється та підтримується ефективно й передбачуване законодавче середовище для суб'єктів господарської діяльності, що займаються підприємництвом, особливо для малих підприємств;
- розвивається та зміцнюється співробітництво з питань політики у сфері промисловості й підприємництва і покращуються умови підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до МСП.⁴ Поглиблене співробітництво має покращити адміністративну структуру та нормативно-правову базу й повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку МСП та промисловості;
- впроваджуються стратегії розвитку МСП, що ґрунтуються на принципах Європейської хартії малих підприємств, та проведення моніторингу процесу імплементації шляхом щорічного звітування та діалогу. Таке співробітництво також передбачає особливу увагу до мікропідприємств і підприємств ремісницького типу.

Прогрес виконання задач за розділом «Підприємництво» Угоди про асоціацію відповідно до системи «Пульс Угоди» становить 86%.

Широкою рамкою співробітництва України з ЄС в сфері підприємництва є Східне партнерство. У межах Східного Партнерства ініціатива «EU4Business» спрямована на поліпшення бізнес-клімату в країнах-партнерах. Для України програми ініціативи полегшують отримання фінансування для МСП, забезпечують навчання та адресну підтримку підприємств, очолюваних жінками, і тих, які працюють у сфері зеленої економіки. МСП отримують технічну підтримку щодо узгодження зі стандартами ЄС, що дозволить їм збільшувати експорт та отримувати вигоду від угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС.

Оцінка Акту про малий бізнес засвідчує, що Україна досягла значного прогресу завдяки постійному впровадженню реформ у сфері дерегуляції, державних закупівель, приведення національного законодавства та процедур банкрутства у відповідність до

законодавчої бази ЄС, а також удосконалення інституційної основи політики щодо МСП.

Інституційно підприємницьке середовище в Україні складається з:

- Кабінету Міністрів, Міністерства економіки, Міністерства цифрової трансформації, Державної установи «Офіс з розвитку підприємництва та експорту», інших центральних органів виконавчої влади, які в межах повноважень прямо чи опосередковано впливають на розвиток підприємництва;
- місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- Ради бізнес-омбудсмена як постійно чинних консультативно-дорадчих органів;
- інфраструктури підтримки підприємництва, що включає об'єднання суб'єктів господарювання, наукові установи, консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, що створені при центральних органах виконавчої влади та місцевих держадміністраціях, торгово-промислову палату України, регіональні торгово-промислові палати, громадські об'єднання підприємців та роботодавців та інші.;
- рамкового законодавства, зокрема [Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»](#);

Важливою складовою системи підтримки розвитку підприємництва в Україні є національний проект Дія.Бізнес, ініційований Міністерством цифрової трансформації, що складається з онлайн-порталу та мережі центрів підтримки підприємництва. Портал Дія.Бізнес¹¹ створений у форматі «єдиного вікна», на якому можна знайти всю необхідну інформацію для заснування та розвитку власної справи. На онлайн-платформі для підприємців Дія.Бізнес доступні: довідник для підприємця, 150+ бізнес-ідей, шаблони необхідних юридичних документів для відкриття бізнесу, кейси українських підприємців, актуальні новини, безоплатні онлайн- та офлайн-консультації, Національна онлайн-школа для підприємців, виставки в онлайн-форматі, віртуальний центр Дія.Бізнес, експортний напрям Дія.Бізнес, маркетплейс фінансових можливостей для бізнесу, аналітика стану

¹¹ – business.diiia.gov.ua/

українського бізнесу, платформа для залучення імпаکت-інвестування та інші ініціативи.

Малі та середні підприємства є основою української економіки. До повномасштабного російського вторгнення 99,98% юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ФОП), зареєстрованих в Україні, належали до суб'єктів МСП. У секторі МСП здійснювало діяльність понад 6,6 млн осіб (близько 82% від усіх зайнятих). На сектор припадало 65% обсягу реалізації товарів, робіт та послуг та 64% валової доданої вартості.

МСП поділяють на три сегменти – середні, малі та мікропідприємства.

В Україні, на відміну від ЄС, цей розподіл нерівномірний. За доданою вартістю баланс зміщений у бік середніх підприємств, а за кількістю підприємств ще більш нерівномірний, але в бік мікро- та малих підприємств. Розподіл за зайнятістю є більш збалансованим. За галузевим розподілом, з точки зору доданої вартості, головними секторами є промисловість, оптова та роздрібна торгівля, сільське, лісове та рибне господарство, а також транспортні послуги drive.google.com/file/d/1I2ckLnFpxcbePvy_ymQIJMi5Wci5RKxP/view.

Схема 1. Розподіл підприємств в Україні за доданою вартістю.

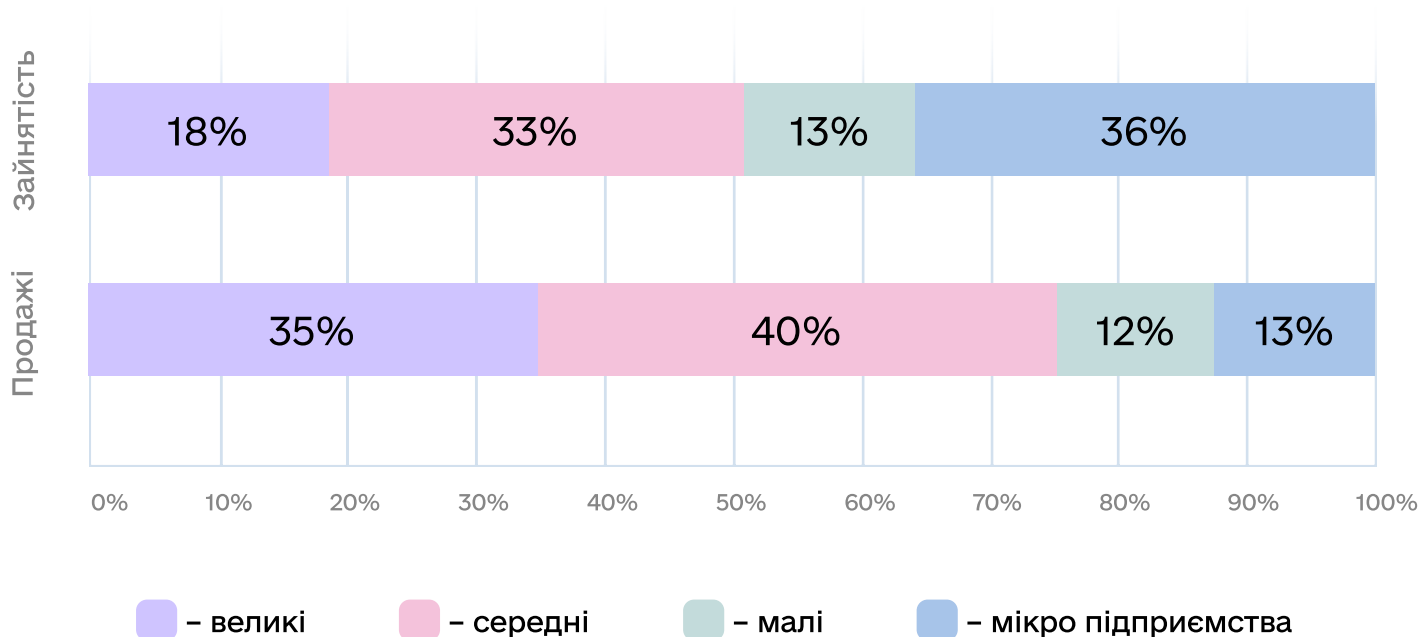
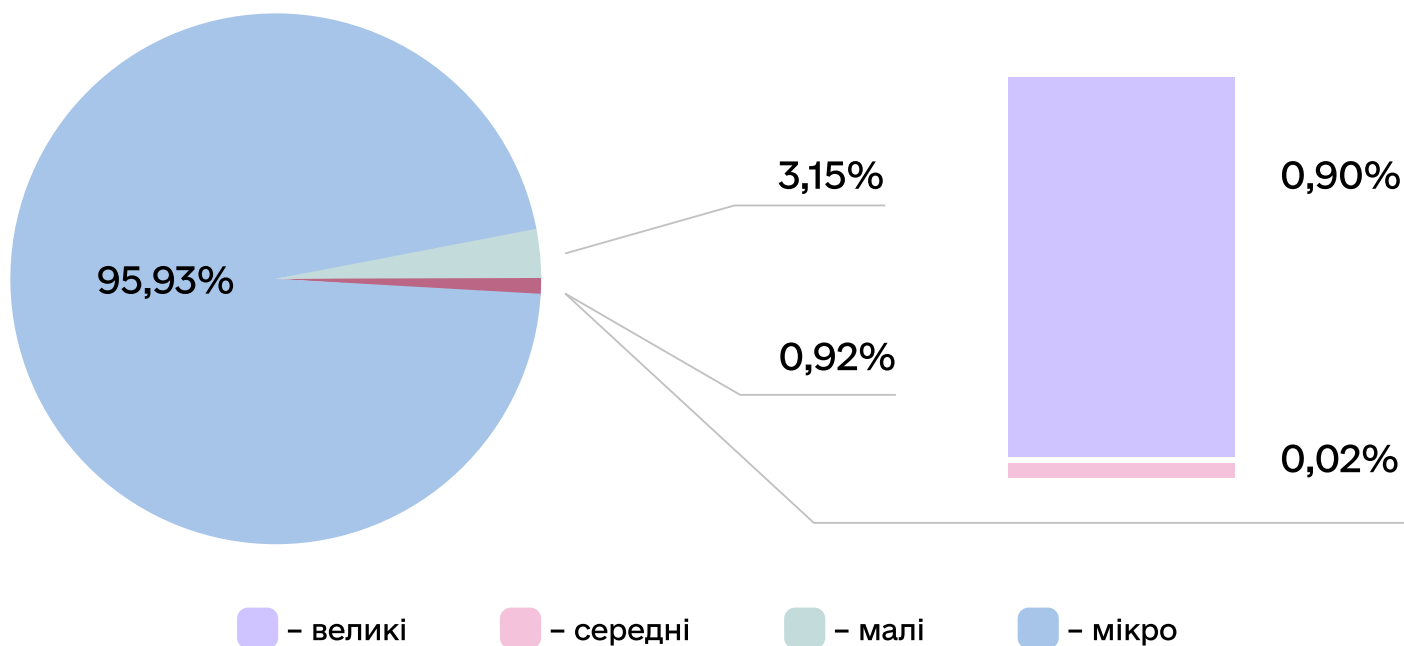

Схема 2. Схема 1. Розподіл підприємств в Україні за кількістю

1.3. Виклики в умовах воєнного стану в Україні

Внаслідок повномасштабного російського вторгнення український бізнес зіткнувся з розривом ланцюгів постачання, браком палива, електроенергії, зменшенням попиту, пошкодженням майна та вимушеною релокацією. Більша частина підприємств скоротили обсяги виробництва або взагалі закрилися. Найбільше страждає мікробізнес, серед якого найвища частка тих, хто не працює (сягає 20%). Негативний вплив повномасштабної війни на пропозицію товарів, наявні логістичні проблеми, подальше руйнування енергетичних потужностей і зниження реальних доходів населення стримують відновлення економіки і обумовлюють погіршення очікувань підприємств усіх секторів.

Молодь належить до найбільш вразливих категорій, на які впливає криза в економічній сфері. Зайнятність молоді є загальною проблемою як в Україні, так і ЄС, незначна частка молоді є підприємцями, а більшість працює за наймом. Порівняно з країнами ЄС рівень безробіття в Україні не є високим: серед молоді 15–24 років – близько 20%, серед молоді старшого віку – близько 10%. Але безробіття в Україні не є високим: серед молоді 15–24 років – близько 20%, серед молоді старшого віку – близько 10%. Але безробіття молоді в Україні є більш руйнівним, оскільки батьки мають менше можливостей для їх економічної підтримки.

В умовах кризи молодь відчуває посилення непевності щодо перспектив підприємництва. Проблемами молоді на ринку праці, що зумовлені національними особливостями, є: криза в економіці та скорочення пропозиції робочих місць у зв'язку із закриттям підприємств; збільшення частки підприємств приватних власників із жорсткими вимогами найму; високий рівень освіти та амбітні очікування щодо працевлаштування (зміст, характер, умови праці, престиж, заробіток); низька адаптованість та вразливість щодо впливу навколишнього економічного та соціального середовища; низький рівень оплати; недостатній рівень умінь, навичок та досвіду роботи; поширення неформальної зайнятості.

Значною проблемою для молодих українців є те, що освіта та навчальні заклади не відповідають потребам сучасного ринку праці, 83% вважають, що ключовими чинниками для працевлаштування є спеціальні знання та досвід. Поширеними проблемами є: відсутність стартової підтримки (первинної фінансової допомоги), складності соціально-економічного характеру та високі ставки податків.

Серед чинників, що обмежують зростання молодих підприємців, найсуттєвішими є: відсутність попиту, нестабільна політична ситуація, нестабільність уряду, високі ставки податків, інфляція, корупція, обтяжливе податкове адміністрування та бухгалтерський облік, низька доступність і високі ставки кредитів, високий регуляторний тиск, нестача кваліфікованих кадрів.

Найпоширенішим різновидом підприємств для молодих підприємців є ФОП – близько 70%. Серед МСП, яким керують молоді підприємці, 24% малих та 4% середніх підприємств. На жінок припадає менше третини всіх керівників – 30%. Понад половина жінок – лише серед керівників двох груп: туристичних агенцій та діяльності у сфері бухгалтерії та аудиту. Серед видів, де чоловіків найбільше, – електромонтажні роботи та діяльність приватних охоронних служб. Фізичні особи-підприємці – сфера, де гендерний розподіл близький до балансу, drive.google.com/file/d/1I2ckLnFpxcbePvy_ymQIJMi5Wci5RKxP/view.

В умовах повномасштабної російської агресії українська влада вживає заходів щодо підтримки підприємців. Молодіжне інноваційне підприємництво є одним із проєктів, що увійшли до Національного плану відновлення України. Запроваджено ініціативу для відновлення економіки, розвитку підприємництва та експорту України.

business.diia.gov.ua/economic-recovery

В умовах повномасштабної російської агресії українська влада вживає заходів щодо підтримки підприємців. Молодіжне інноваційне підприємництво є одним із проектів, що увійшли до Національного плану відновлення України. Запроваджено ініціативу для відновлення економіки, розвитку підприємництва та експорту України.

business.diia.gov.ua/economic-recovery

1.4. Підприємливість як компетентність

У контексті дослідження EntreComp підприємливість розуміють як наскрізну ключову компетентність, яку застосовують окремі особи та групи осіб, зокрема й організації, у всіх сферах життєдіяльності. Підприємливість визначено так:

Підприємливість – це коли ви користуєтесь можливостями та ідеями і робите їх цінністю для інших. Створена в такий спосіб цінність може бути фінансовою, технологічною, культурною та соціальною (FFE-UE, 2012).

Це визначення сфокусоване на створенні цінності незалежно від її типу чи контексту. Воно охоплює створення цінності в будь-якій сфері життєдіяльності і можливому вартісному ланцюжку. Воно означає створення цінності у приватному, публічному та інших секторах, а також у будь-якому поєднанні цих секторів. Це визначення охоплює різні види підприємництва, зокрема внутрішньоорганізаційне, соціальне, «зелене» підприємництво, а також підприємництво у сфері інформаційних технологій.

Підприємливість як компетентність стосується всіх сфер життєдіяльності. Вона дає громадянам можливість піклуватися про власний розвиток, робити активний внесок у розвиток суспільства, виходити на ринок праці як найманий працівник або самозайнята особа, а також започатковувати власну справу чи виводити на вищий рівень підприємство, яке може мати культурне, соціальне і комерційне спрямування.

II

Концептуальна модель рамки EntreComp

Цей розділ надає детальний опис концептуальної моделі Рамки EntreComp та ключові характеристики результатів навчання, розроблені на її основі.

Європейська Рамка EntreComp є структурою із трьома сферами компетентності, 15 компонентами, 15 дескрипторами, 8 рівнями майстерності і прикладами використання.

Українська Рамка EntreComp 4Youth UA є структурою із 4 сферами компетентності, 20 компонентами, 20 дескрипторами, 4 рівнями майстерності і прикладами використання.

Рамка EntreComp відображає складність та взаємозв'язок різних компонентів підприємливості як компетентності.

1

Насамперед рамка стосується підприємців і може бути вузькоспеціалізованою для самоусвідомлення, саморозвитку, розвитку підприємницької компетентності; вона стосується широкого кола професій за класифікатором професій, пов'язаних зі здійсненням різноманітних функцій управління та керівництва, які загалом суттєво відрізняються за своєю складністю та відповідальністю, керівників малих та середніх підприємств тощо. Вона може бути корисною для підтримки інформаційних панелей ефективності команди (HR), CRM (Consumer Relationship Management) для управління взаємовідносинами зі споживачами.

2

Вона також стосується НЕ підприємців і може належати до різних аспектів нашого повсякденного життя, для загального розуміння того, що означає бути підприємливим у житті, незалежно від роду діяльності; її можна використати для кращого працевлаштування, самореалізації чи підвищення ефективності праці та якості життя.

3

Рамка може використовуватись як багатоцільовий довідник, зокрема і для закладів освіти, які навчають майбутніх підприємців та менеджерів-управлінців.

Перевага широкої, всеохопної рамки компетентності в тому, що, незважаючи на можливі вузькоспеціалізовані налаштування, вона також розглядає підприємливість як компетентність, необхідну для успішного існування та самореалізації. Всеохопність EntreComp – це одна з її основних переваг. Однак читачам потрібно пам'ятати, що не всі громадяни, зокрема учні чи інші користувачі, будуть зацікавлені в розвитку всіх описаних тут компетентностей до найвищого рівня майстерності.

Очікуємо, що установи, посередники та сторони, зацікавлені в розвитку ініціатив, які стосуються розвитку підприємливості, і які хочуть прийняти EntreComp як еталонну/ референтну рамку, будуть пристосовувати її до власних цілей та потреб групи споживачів, яку вони вважають цільовою. Іншими словами, необхідно розглядати рамку EntreComp, представлену в цьому звіті, як початкову точку. Для належного застосування потрібно пов'язувати її з певним контекстом використання.

Залежно від контексту заняття, варто очікувати, що деяким компетентностям може приділятися більше уваги, тоді як іншим – менше, або що перелік компетентностей може бути змінений для сприяння навчанню через підприємництво. Іншими словами, Рамка EntreComp може розглядатися як точка відліку для інтерпретації підприємницької компетентності, яка з часом буде розроблятися далі і вдосконалюватися задля задоволення конкретних потреб окремих цільових груп.

2.1. Основні виміри рамки EntreComp4YouthUA

У широкому розумінні ініціативність та підприємливість можна визначити як здатність втілювати ідеї, що генерують цінність для інших, а не для себе, в певні дії. Ініціативність та підприємливість – це наскрізні ключові компетентності, необхідні кожному громадянину для самореалізації та розвитку, активної громадянської позиції, суспільної інтеграції та зайнятості в суспільстві знань.

Цей документ розглядає підприємливість як компетентність та описує всі її виміри (аспекти/параметри), а саме: сфери застосування, компоненти, їхні дескриптори, рівні володіння; все, чого загалом стосується ця компетентність. Рамка ґрунтується на

широкому розумінні підприємливості, яке включає також ініціативність.

Концептуальна модель EntreComp складається з чотирьох основних вимірів (параметрів):

Як наслідок, виникла необхідність визначити та описати підприємливість як компетентність, розробити еталонну рамку та описати її компоненти в розрізі знань, умінь та ставлень, а також забезпечити громадян Європи належними інструментами для оцінки й ефективного розвитку цієї ключової компетентності.

У цьому контексті в січні 2015 року Об'єднаний дослідницький центр (JRC) розпочав Дослідження компетентності підприємливості (EntreComp) від імені Генерального директорату з питань зайнятості, соціальних справ та суспільної інтеграції (DG EMPL).

2.1.1. Сфери компетентності

Наразі всі складові згруповано у чотири сфери підприємницької компетентності, які безпосередньо відображають визначення підприємливості як здатності втілювати ідеї в дії, що генерують цінність для інших, а не для себе.

Чотири сфери концептуальної моделі, визначені для того, щоб наголосити на компетентності підприємливості як здатності знаходити ідеї, втілювати їх в життя через дії, використовуючи можливості шляхом мобілізації ресурсів та уможливлення зростання.

2.1.2. Компоненти сфер компетентності

20 компонентів, структурних блоків за чотирма сферами, які всі разом є описом підприємливості як компетентності для всіх. Серед яких, наприклад, інноваційність, лідерство, готовність ризикувати, вирішувати проблеми, адаптуватися, фінансовий менеджмент тощо. Підприємництво не обмежується лише відкриттям власного бізнесу – підприємницький спосіб мислення та дій можна застосувати в багатьох аспектах життя. Деякі ключові підприємницькі здібності, які часто вважаються важливими для того, щоб молода людина досягла успіху в житті, включають: креативність, самомотивацію та прагнення досягати більшого, вміння вирішувати проблеми і критично мислити, стійкість і здатність до адаптації, вміння ефективно комунікувати та взаємодіяти, будувати стосунки, мати підприємницьке мислення, підвищувати рівень власного емоційного та адаптивного інтелекту, знати основи фінансової грамотності, мати позитивне ставлення до навчання та саморозвитку, бажання вчитися та розвиватися, ризикувати та робити помилки.

Важливо зазначити, що це лише основні, найбільш значущі приклади необхідних компетенцій, і різні люди можуть мати різні сильні сторони. Крім того, ключові компетенції, необхідні для досягнення успіху, можуть відрізнятися залежно від конкретної ситуації чи мети, від конкретного бізнесу та галузі.

Всі основні компоненти підприємницької компетентності структуровано у Таблиці 1.

2.1.3. Дескриптори

Кожен компонент має детальний опис (дескриптор), який деталізує та розбиває компонент на основні аспекти (знання, вміння, ставлення). Кожен з них супроводжують підказки або рекомендації, приклади, як краще запровадити цей компонент у практику. Опис всіх компонентів (дескриптори) надано в Таблиці 2.

2.1.4. Рівні володіння

Чотири рівні володіння визначають, якими знаннями, навичками має володіти підприємець на кожному з них, а також яке ставлення призведе до кращого результату. Див. Додаток 1.

Чотири сфери підприємницької компетентності тісно взаємопов'язані між собою: підприємливість як компетентність стоїть над усіма чотирма сферами. 20 компонентів також взаємопов'язані і повинні розглядатися як частини одного цілого. Ми не говоримо, що кожна молода людина має досягти найвищого рівня майстерності за всіма 20 компонентами або мати однаковий рівень майстерності по всіх компонентах.

Інколи підприємливість є природженою характеристикою особистості, однак це не означає, що якщо вам така риса не притаманна, ви не зможете її сформуванати та розвинути. Це не так. Компетентність можна свідомо та наполегливо розвивати.

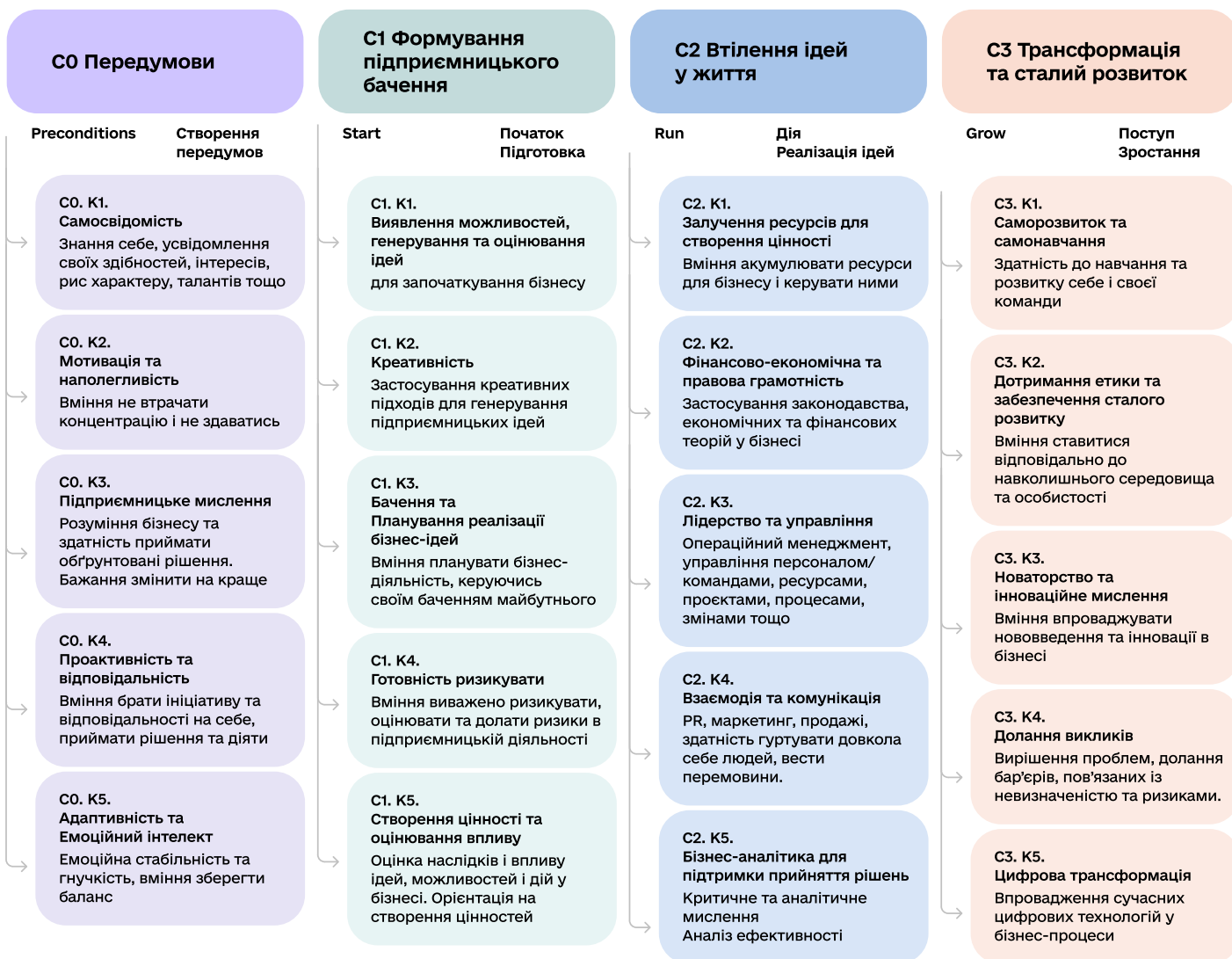
Якщо ви хочете розвивати свою підприємливість, або хочете вдосконалюватись як підприємець, знайте що підприємницьку компетентність можна і потрібно розвивати. На початку слід ідентифікувати свої слабкі та сильні сторони відповідно до цієї Рамки, а потім поступово їх формувати чи вдосконалювати шляхом тренінгів, вивчення кращого досвіду успішних підприємців, опанування літератури з тематики, спілкуючись із найкращими підприємцями в своїй галузі або регіоні, навчаючись на своїх власних помилках та досвіді. Можна долучатися до онлайн бізнес-спільнот, галузевих асоціацій.

Щодо вимірювання рівнів володіння – див. Розділ 2.4

2.2. Структура рамки

Для кращого сприйняття всі сфери й компоненти підприємницької компетентності зведено та представлено в форматі таблиці.

Таблиця 1. Структура Рамки підприємницької компетентності

Порівняння змін відповідно до EntreCompEU (2016р.)

2.3. Опис компонентів підприємницької компетентності. Дескриптори.

Таблиця 2. Дескриптори. Опис компонентів підприємницької компетентності

Компоненти підприємницької компетентності	Коротке пояснення	Дескриптори/детальний опис
C0. Передумови створення власного бізнесу Ключові когнітивні навички		Готовність
C0.K1. Самосвідомість/ самоусвідомлення Self-awareness	Знання власних потреб, інтересів, цінностей та вміння поєднувати їх з підприємницькими зусиллями	<ul style="list-style-type: none"> ● Ідентифікувати та використовувати найпростіші та/або найпоширеніші цифрові пристрої та мобільні засоби комунікації для розв'язування; елементарних завдань; ● Визначення власних цінностей, що спонукають до створення та розвитку власного бізнесу ● Поєднання своїх підприємницьких зусиль з особистими інтересами та пристрастями ● Знаходження балансу між особистими та професійними потребами ● Визначення та оцінювання особистих та групових сильних і слабких сторін
C0.K2. Мотивація та наполегливість Motivation Persistence	Вміння не втрачати концентрацію і не здаватися	<ul style="list-style-type: none"> ● Бажання реалізувати власні можливості ● Сміливість почати діяти, зробити перший крок ● Постійне докладання зусиль для досягнення мети, навіть незважаючи на наявність перешкод, задання циклічності ● Наполегливість та намагання досягти довготермінових особистих чи групових/ командних/організаційних цілей ● Підтримування твердого наміру йти до кінця задля втілення ідеї в дії і досягнення успіху ● Зосередженість та проявлення енергійності, що веде до досягнення мети/вміння фокусуватися ● Гнучкість у разі тиску, несприятливих умов та тимчасових поразок ● Віра в свою здатність впливати на хід подій, незважаючи на непевність, затримки та можливі тимчасові поразки
C0.K3. Підприємницьке мислення Business acumen	Ділова хватка, хист, уміння монетизувати	<ul style="list-style-type: none"> ● Бачення прогалин на ринку, які можуть дати більшу фінансову незалежність і гнучкість у бізнесі ● Монетизація речей, які ви справді любите/ваше хобі тощо ● Розуміння бізнесу та здатність приймати обґрунтовані рішення, які позитивно вплинуть на прибутки організації ● Наявність економічних знань, ділових якостей, професійної підготовки ● Прийняття рішень

CO.K4.

Проактивність та відповідальність

Proactivity Responsibility

Вміння взяти ініціативу та відповідальність на себе, приймати рішення та діяти

- Ініціювання та започаткування процесів/бізнесів/ підприємств/проектів, які створюють якусь цінність у житті
- Прийняття викликів, проактивність та доведення всього до логічного завершення
- Діяльність та праця над досягненням цілей незалежно або в команді, невідступання від своїх намірів і здійснення запланованого
- Прийняття відповідальності за співробітників, наслідки власних рішень
- Виявлення та розвиток нових ідей, продуктів або послуг, які відповідають потребам клієнтів

CO.K5.

Адаптивність та емоційний інтелект

Adaptability Quotient (AQ)
Emotional Quotient (EQ)

Здатність бути гнучкими в підприємницькій діяльності, зберігати рівновагу під час емоційних гойдалок (emotional rollercoaster)

- Вирішення мінливих ситуацій негайно і гнучко
- Стійкість у разі тиску, несприятливих умов та тимчасових поразок
- Адаптація до непередбачених змін/та зміни курсу, коли це необхідно
- Усвідомлення різниці між гнучкістю та компромісом
- Оцінювання та контроль власних емоцій і відчуження чужих
- Управління емоціями за чотирирівневою моделлю емоційного інтелекту:
 1. сприймати емоції,
 2. використовувати емоції для покращення мислення/ впорядкування думок,
 3. розуміти емоції і
 4. вміти управляти емоціями так, щоб сприяти особистому професійному росту і покращенню соціальних та партнерських відносин
- Збереження балансу між роботою та відпочинком
- Усвідомлення різниці понять «жити, щоб працювати» та «працювати, щоб жити»

C1.K1.

Виявлення можливостей, генерування та оцінювання ідей

Looking for opportunities
Generating & Assessing Ideas

Виявлення можливостей та генерування ідей для започаткування бізнесу

- Дослідження та аналіз ринків, визначення трендів
- Вміння виявляти потенційні можливості та користуватися ними для створення цінностей в соціальному, культурному та/або економічному середовищі
- Генерування підприємницьких ідей та здатність застосовувати різноманітні джерела, методи та техніки для їх генерації, зокрема і з використанням цифрових технологій
- Вміння аналізувати проблеми (Problem Analysis) та визначати потреби
- Вміння оцінювання ідей. Знати, як оцінити вартість ідей у соціальному, культурному та/або економічному плані.
- Вміння встановлювати нові зв'язки і зводити разом розкидані різні складові ідей, щоб створити можливості для створення нової цінності

C1.K2.

Креативність

Creativity

Пошук неординарних рішень для досягнення успіху бізнесу

- Вміння розробляти інноваційні бізнес-моделі
- Усвідомлення потенційної ефективності/переваг від застосування інноваційних технологій у бізнесі
- Вміння вибирати пріоритетні технологічні рішення для бізнесу
- Вміння розвивати різні ідеї і можливості для створення цінності, зокрема, знаходити найкращі рішення для наявних та нових викликів
- Вміння досліджувати і експериментувати з інноваційними підходами
- Вміння поєднувати знання та ресурси для досягнення значущих результатів
- Вміння поєднувати непоєднане
- Вміння застосовувати Теорію розв'язку винахідницьких задач (ТРВЗ)

C1.K3.

Бачення та планування реалізації бізнес-ідей

Envisioning & Planning

Вміння планувати бізнес-діяльність, керуючись своїм баченням майбутнього

- Вміння уявляти майбутнє, здатність розвивати своє бачення і перетворювати ідеї в дії
- Здатність візуалізувати можливі сценарії для кращого управління власними діями
- Вміння формулювати гіпотези, в т. ч. використовуючи підходи дизайн-мислення та інших суміжних технік пошуку рішень у бізнесі
- Вміння прогнозувати
- Вміння використовувати техніки цілепокладання для розвитку бізнесу (Goal Setting)
- Здатність розробляти бізнес-план втілення ідей в дію для створення певних цінностей для споживачів чи суспільства в цілому
- Короткострокове та довгострокове планування
- Використання прикладного програмного забезпечення, цифрових програм та застосунків для планування

C1.K4.

Готовність ризикувати

Willingness to take risks
Risk taking
Risk Assessment

Вміння розумно ризикувати та долати ризики в бізнесі

- Готовність ризикувати
 - Здатність оцінювати ризики при бізнес-плануванні/у процесі управління бізнесом (Risk Assessment)
- Вміння визначати способи нейтралізації впливу та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків
- Вміння використовувати різноманітні інструменти та програмне забезпечення для оцінювання ризиків
- Вміння враховувати ризики в цифровому середовищі
 - Обізнаність та вміння оцінювати ризики кібербезпеки (захист персональних комп'ютерів, захист мережі, безпечне інтернет-з'єднання, наявність антивірусних програм, захист від небажаного контенту, VPN)
- Здатність уникати ризиків порушення конфіденційності, витоку даних та кібератак
- Усвідомлення й унеможливлення ризиків доступу до цифрових технологій та ресурсів компанії/організації (в т. ч. у разі збою систем постачання електроенергії та доступу до Інтернет-зв'язку)
- Вміння нівелювати ризики, пов'язані з низьким рівнем цифрової грамотності співробітників/споживачів
- Кібергігієна підприємця

C1.K5.

Створення цінності та оцінювання впливу

Value Creation
Impact Assessment

Оцінка наслідків і впливу ідей, можливостей і дій у бізнесі. Орієнтація на створення цінностей

- Етичне та обґрунтоване мислення
- Вміння діяти відповідально
 - Здатність оцінювати правильність обраного курсу в довгостроковій перспективі, наслідки та вплив бізнес-ідей на цільові групи, ринок, суспільство та оточення
- Здатність оцінити вплив власного бізнесу на довкілля
- Усвідомлення необхідності орієнтувати бізнес-діяльність на досягнення суспільного благополуччя
- Усвідомлене використання принципів етикету, поваги до цифрової ідентичності, авторських прав та персональних даних при плануванні бізнесу

C2.K1.

Задіяння ресурсів для створення цінності

Resource Management
People Management

Вміння залучати та акумулювати необхідні ресурси (людські, фінансові, матеріальні) для бізнесу і керувати ними

- Здатність мобілізувати людей відповідно до поточних бізнес-завдань (в т. ч. застосування навичок управління персоналом/трудовами ресурсами, (team/people management) координація людських зусиль
- Вміти залучати інвестиції
- Вміння акумулювати матеріальні, нематеріальні та в т. ч. цифрові ресурси, необхідні для втілення власних ідей в дію, та керувати ними (в т. ч. через розробку та реалізацію власної ресурсної стратегії)
- Вміння максимально ефективно використовувати наявні (обмежені) ресурси
- Вміння використовувати цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів
- Вміння створювати та розвивати себе та команду як основний людський ресурс, розвивати власні компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей, і керувати ними
- Вміння шукати таланти, оцінювати потенціал при наймі персоналу, використовувати оцінку 360°
- Здатність надихати зацікавлені сторони та викликати в них ентузіазм і довіру
- Піклування про свій власний ресурс (фізичне та психічне здоров'я тощо)

C2.K2.

Фінансово-економічна та правова грамотність

Financial Literacy

Застосування законодавства, економічних та фінансових теорій і «ноу-хау» у бізнесі

- Вміння оцінювати вартість втілення ідей в дію та створення цінностей
- Вміння планувати, впроваджувати, регулярно оцінювати та вдосконалювати власні фінансові рішення
- Здатність вести бізнес із застосуванням знань та навичок на стику економіки, менеджменту, аналітики з активним залученням сучасних інформаційних технологій
- Вміння вчасно реагувати на поточні законодавчі тенденції у сфері власної бізнес-діяльності
- Здатність за необхідності задіювати техніки фандрайзингу, краудфандингу та залучення інвестицій
- Знати Cash flow/ Profit & Loss Statement/Balance sheet
- Усвідомлене дотримання принципів захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи при веденні бізнесу
- Вміння керувати фінансами так, щоб забезпечити сталий розвиток своєї справи

C2.K3.

Лідерство та управління

Leadership Management Empowerment

Належне управління бізнесом (операційний менеджмент, управління персоналом/ командами, ресурсами, проектами, процесами, змінами тощо)

- Вміння ставити довгострокові, середньострокові та короткострокові цілі й досягати їх у процесі управління бізнес-процесами
- Здатність визначати пріоритети при оперативному плануванні, вміння пріоритезувати та фокусуватися на головному (WIGs vs PIGs) відповідно до поставлених цілей і завдань
- Вміння вибудовувати, постійно вдосконалювати організаційну структуру та ефективно управляти персоналом
- Здатність управляти процесами, застосовувати проектний підхід у підприємницькій діяльності (Project Management)
- Здатність застосовувати методики організації часу (Time management) для виконання поточних задач, проектів та подій при веденні бізнесу, усвідомлювати поняття «матриці часу»
- Вміння управляти ризиками (Risk Management)
- Вміння використовувати технології штучного інтелекту (ШІ), машинного навчання (глибинного навчання) для підтримки прийняття управлінських рішень
- Управління продажами (sales)
- Вміння взаємодіяти з іншими в підприємницькому середовищі. внутрішня/ зовнішня комунікація (PR, marketing)

C2.K4.

Взаємодія та комунікація

Communication Collaboration

Ефективна співпраця та комунікація у бізнес-середовищі здатність, гуртувати довкола себе людей

- Вміння будувати відносини довіри
- Вміння ефективно спілкуватись, переконувати інших, презентувати, вести переговори, проявляти лідерські здібності, гуртувати довкола себе людей, однодумців, інвесторів, стейкхолдерів
- Здатність переконувати та впливати на мотивацію своїх співробітників, співпрацювати з іншими з метою розвитку та втілення ідей
- Вміння налагодити і провадити успішну/ ефективну бізнес-комунікацію (в т. ч. формування іміджу; налагодження відносин з цільовими аудиторіями; здобуття інформації для прийняття рішень; пошук та виявлення нових можливостей для бізнесу; налагодження комунікацій всередині організації) в тому числі із використанням цифрових технологій
- Вміння будувати ефективні бізнес-партнерства (в т. ч. із використанням різноманітних моделей/ підходів)
- Здатність ефективно просувати продукт/цінність як результат підприємницької діяльності (в т. ч. із застосуванням маркетингових технологій та цифрового маркетингу)
- Мати навички цифрового маркетингу для просування цифрових продуктів або послуг, що містить знання різних маркетингових каналів, таких як маркетинг електронною поштою, маркетинг у соціальних мережах та пошукова оптимізація, а також здатність розробляти ефективні маркетингові кампанії.
- Вміння вирішувати конфлікти і позитивно сприймати конкуренцію
- Вміння комунікувати, взаємодіяти, співпрацювати в бізнес-середовищі за допомогою цифрових технологій
- Здатність створювати та управляти власною цифровою ідентичністю

C2.K5.

Бізнес-аналітика для підтримки прийняття рішень

Business Analytics to support decision-making

Здатність використовувати навички критичного та аналітичного мислення для аналізу ефективності бізнесу та підтримки прийняття рішень

- Аналіз ефективності та вдосконалення бізнес-процесів
- Аналіз та інтерпретація даних: здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати великі обсяги даних і використовувати їх для прийняття рішень
- Вміння аналізувати, порівнювати та критично оцінювати достовірність і надійність джерел даних, інформації та цифрового контенту. Вміти переглядати, структурувати та аналізувати, обробляти та інтерпретувати бізнес-дані
- Вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки
- Здатність використовувати професійні цифрові застосунки та інструменти для аналізу та оцінювання ефективності бізнесу (в т. ч. вибирати та застосувати відповідні цифрові технології для бізнес-аналітики: збору, порівняння, аналізу та обробки даних, статистичної обробки інформації) з метою підтримки процесів прийняття рішень
- Вміння абстрактно мислити, аналізувати і синтезувати економічну інформацію для розвитку бізнесу в складних і непередбачуваних умовах
- Вміння аналізувати та оцінювати продуктивність співробітників
- Вміти здійснювати аналіз економічного стану

С3.К1.

Саморозвиток та самонавчання

Self-development, self-education

Здатність до навчання й розвитку себе та своєї команди в процесі бізнес-діяльності

- Вміти розвивати себе та команду як основний людський ресурс (розвивати компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей, і керувати ними), в т. ч. вміння вчитися разом з іншими колегами і наставниками
- Вміти оцінювати, взаємооцінювати сильні та слабкі професійні якості команди, отримувати зворотний зв'язок (в т. ч. проводити опитування, фокус-групи, інтерв'ю, інше)
- Вміти оцінити якість запропонованих навчальних програм/курсів на відповідність власним потребам та потребам співробітників
- Вміти вчитись на досвіді (і з успіху, і з поразки; як власних, так і інших)
- Вміти використовувати проблемні та кризові бізнес-ситуації як можливість навчатися
- Мати здатність розкривати та розвивати таланти співробітників/команди (Unleash Talents)
- Здатність адаптувати успішні бізнес-практики до потреб власного бізнесу/підприємств
- Мати здатність швидко опановувати нові знання та навички (fast learner)
- Вміти навчати інших (coaching)

С3.К2.

Дотримання етики та забезпечення сталого розвитку

Ethics
Wellbeing
Sustainable Development

Вміння діяти відповідально до навколишнього середовища та особистості

- Дотримання етики та поваги до особистості при веденні бізнесу (поважне ставлення до партнерів, співробітників та споживачів)
- Дотримання безпеки споживачів кінцевої продукції та/або послуги (в т. ч. у цифрових середовищах)
- Дотримання правил мережевого етикету (нетикету) у процесах бізнес-взаємодії в цифрових середовищах
- Захист персональних даних співробітників, партнерів та клієнтів
- Здатність мінімізувати шкідливий вплив бізнесу на навколишнє середовище через додаткові інвестиції
- Здатність формувати корпоративну культуру та дотримуватись соціальної відповідальності бізнесу
- Здатність інтегрувати гуманні принципи і цінності в рефлексивний і критичний спосіб до бізнес-діяльності в різних контекстах і спільнотах
- Усвідомлене пряме та/або опосередковане дотримання глобальних цілей сталого розвитку при веденні бізнесу.

С3.К3.

Новаторство та інноваційне мислення

Innovations Engagement and improvement

Вміння впроваджувати нововведення та інновації в бізнесі

- Вміння проводити дослідження власної бізнес-діяльності, визначити нові підходи, напрями, шляхи її подальшого вдосконалення
- Вміння досліджувати тренди, інновації і експериментувати з інноваційними підходами в бізнесі, знаходити нестандартні рішення
- Вміння розпізнати та впровадити інновації для подальшого розвитку й підвищення ефективності власного бізнесу
- Вміння використовувати технології машинного навчання та штучного інтелекту для підвищення ефективності бізнесу (в т. ч. для обробки великої кількості неструктурованих даних для прийняття рішень, автоматизації рутинних завдань, поглиблення персоналізації маркетингу, виявлення бізнес-трендів, прискорення розробницького циклу товару, послуги тощо)
- Вміння перетворювати результати наукових досліджень на комерційні інновації зараз чи в майбутньому, в стартапі чи галузевій співпраці (Scientific Entrepreneurship)

С3.К4.

Долання викликів

Problem solving
Change management
Crisis Management

Вирішення проблем. Долання бар'єрів, пов'язаних із неоднозначністю, невизначеністю та ризиками

- Вміння структуровано порівнювати та оцінювати нові ідеї і прототипи на ранніх етапах для зменшення ризиків поразки
- Здатність адаптуватися до форс-мажорних обставин або непередбачених змін та управляти змінами в умовах невизначеності (Change Management)
- Вміння приймати рішення в умовах невизначеності, коли результат такого рішення непевний, і коли доступна інформація неповна чи двозначна, або коли існує ризик отримання неочікуваних результатів у бізнесі
- Здатність розв'язувати задачі/вирішувати проблеми із застосуванням обчислювальної техніки та інформаційних технологій (Computational thinking)
- Здатність застосовувати різноманітні теорії розв'язання задач/вирішення проблем на практиці (Problem Solving)
- Вміння вирішувати конфлікти і позитивно сприймати конкуренцію
- Здатність критично аналізувати та стратегічно мислити під час визначення та вирішення проблем
- Вміння застосовувати методи та техніки антикризового управління/кризового менеджменту на практиці (Crisis Management)
- Здатність продовжувати підприємницьку діяльність попри численні складні перепони
- Знати про потреби та проблеми підприємця залежно від етапу розвитку бізнесу
- Вміння масштабувати діяльність як всередині країни (локальний, регіональний, національний рівні), так і за кордоном
- Знати, як аналізувати потенційних/привабливі ринки для виходу на експорт. Оцінювати спроможність до здійснення експортної діяльності. Здійснювати системну експортну діяльність Export/ New Markets

С3.К5.

Цифрова трансформація бізнес-процесів

Digital Transformation

Впровадження сучасних цифрових технологій у бізнес-процеси (бізнес-комунікації, цифрового маркетингу, продажів, бізнес-аналітики, кіберзахисту, тощо)

- Усвідомлення потенціалу цифрових технологій для вдосконалення бізнес-процесів та підвищення ефективності
- Вміння розпізнавати та впроваджувати нові цифрові технології й цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів
- Вміння розпізнати та впровадити інновації для подальшого розвитку й підвищення ефективності власноЗдатність використовувати цифрові технології та цифрову інфраструктуру для автоматизації та покращення бізнес-процесів (управління фінансами, кадрами, логістикою, проектами, ресурсами, часом тощо)го бізнесу
- Вміння використовувати **цифрові ідентичності** для посилення позицій власного бізнесу на ринку
- Здатність вирішувати **технічні та професійні проблеми** засобами цифрових технологій
- Цифровий маркетинг
- Вміння вибудовувати та реалізовувати стратегії розширення присутності бренду в Інтернеті (Цифровий PR)
- Розуміння та вміння підвищувати ефективність працівників шляхом впровадження цифрового робочого місця
- Здатність оцінювати **рівень необхідних цифрових компетентностей співробітників** та розвивати бізнес у цифровому середовищі

2.4. Рівні підприємницької компетентності

Підприємливість як компетентність розвивається в процесі діяльності окремих осіб або інституцій з метою створення цінності для інших.

Прогрес у навчанні підприємливості має два аспекти:

1

Розвиток щораз більшої автономії та відповідальності щодо втілення ідей і можливостей для створення цінностей.

2

Розвиток здатності генерувати цінність – від простих і передбачуваних контекстів і до складних типів середовища, яке постійно змінюється.

Модель поступу EntreComp не передбачає лінійної послідовності кроків, які повинен здійснити кожен громадянин або підприємець, щоб стати майстерним у підприємливості чи розпочати власну справу. Натомість вона показує, що межі особистої та колективної підприємливості можна розширити, прагнучи щораз більшого впливу на створення цінностей.

Модель поступу EntreComp є еталоном розвитку майстерності, починаючи зі створення цінності, досягнутої за зовнішньої підтримки, і закінчуючи зміною – створенням нової цінності. Вона складається з чотирьох основних рівнів: базового, достатнього, фахового та високого.

Створення підприємливої цінності та навчання підприємливості може здійснюватися у будь-якій сфері життя. Модель EntreComp не стосується якогось конкретного середовища, зокрема середовища формальної освіти. Зосереджуючись на розвитку компетентностей через фактичне створення підприємливої цінності, модель поступу розбиває кордони між освітою, зайнятістю та участю в житті суспільства.

Таблиця 3. Якісна шкала вимірювання рівнів підприємницької компетентності

Рівні володіння		Складність завдань	Автономність роботи	Пізнавальний домен
Базовий	A	Чітко визначені прості і шаблонні завдання, прості проблеми	Самостійно або (за необхідності) за інструкціями або під керівництвом більш досвідченого експерта	Запам'ятовування
Достатній	B	Завдання та чітко визначені нешаблонні проблеми	Самостійно	Усвідомлення Розуміння
Фаховий	C	Завдання та проблеми різного ступеня складності	Самостійно і відповідно до своїх потреб	Застосування та оцінювання. Вміння обрати найкраще технологічне рішення
Високий	D	Складні завдання з обмеженим колом можливих рішень	Впевнене самостійне використання та (за необхідності) навчання інших. Інтегрований внесок у професійну практику та керування іншими	Критичне оцінювання, інноваційне та творче впровадження технологій відповідно до посадових обов'язків

2.4.1. Вимірювання рівнів

Для оцінювання рівня сформованості підприємницької компетентності можна використовувати тести, ситуативні завдання, рубрикатори тощо.

2.4.2. Самооцінювання рівнів володіння

Для перевірки підприємницької компетентності молоді пропонується інструмент самооцінювання EntreGram4Youth. Завдання тесту систематизовані за сферами європейської рамки підприємницької компетентностей EntreComp, яка адаптована українськими експертами в Рамку підприємницької компетентності для молоді України.

Скоріш Ні, ніж Так	1	2	3	4	Абсолютно Так
	☐	☒	☐	☐	

При оцінці рівня підприємницької компетентності з кожного компонента кожної сфери необхідно обрати твердження, які відповідають базовому, достатньому, фаховому або високому рівню.

Прогрес у навчанні підприємливості має два аспекти:

1

При виборі варіантів відповіді автоматично надається бальна оцінка:

Базовий	A	1
Достатній	B	2
Фаховий	C	3
Високий	D	4

2

З кожного компонента автоматично розраховується середня оцінка на основі наданих відповідей. Середня оцінка може бути не цілим числом – розміщуватися в інтервалі між рівнями, тяжіти до вищого і нижчого рівня.

3

З кожної сфери автоматично розраховується середня оцінка на основі середніх оцінок компонентів. Середня оцінка може бути не цілим числом – розміщуватися в інтервалі між рівнями, тяжіти до вищого і нижчого рівня.

4

Результат оцінювання автоматично надається у вигляді пелюсткових діаграм з кожної з 4 сфер.

2.4.3. Специфіка вимірювання компонентів сфери (C0)

Характеристики, що належать до передумов, можуть бути виміряні за допомогою психологічних тестів, наприклад:

Самосвідомість – тест-опитувальник для визначення самостворення особистості (В. В. Столін, С. Р. Пантелєєв), методика «Самодіагностика я-концепції», Методика кількісного виміру самооцінки (С. А. Будассі).

Мотивація та наполегливість – тест на мотивацію (методика Реана), мотивація досягнення успіху (Т. Елерса), тест мотивації досягнення ТМД (Mehrabian Achieving Tendency Scale, MATS).

Вміння взяти ініціативу та відповідальність на себе – тест «Відповідальність та самостійність», «Визначення рівня відповідальності».

Емоційний інтелект, емоційна стабільність – тест для визначення рівня емоційного інтелекту, детальний тест на емоційний інтелект (IDR-GEIT).

Адаптивне мислення – багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (Маклаков, Черм'янін), методика оцінки здібностей особистості (багаторівневий особистий опитувальник «Адаптивність-200», «Стресостійкість та адаптивність».

2.4.4. Ентреграм

Повний опис всіх рівнів володіння за кожним компонентом підприємницької компетентності надано у Додатку 1.

ЕнтреГрам – це своєрідний опитувальник для виявлення сильних та слабких сторін власної підприємницької майстерності, всі запитання якого структуровано відповідно до Рамки. Інструмент буде доступний на порталі Дія.Освіта.

Концептуальні підходи до адаптації рамки в Україні

3.1. Зміни внесені при адаптації рамки

При адаптації Рамки за основу взято базовий європейський підхід щодо поступу у створенні власної справи (Start – Run – Grow). При цьому додано Сферу 0 як передумову, оскільки до започаткування бізнесу мають бути закладені підвалини, на яких відбуватиметься планування, побудова та реалізація власних бізнес-ідей.

3.1.1. Необхідність створення сфери передумов

У процесі адаптації рамки переосмислено когнітивні навички особистості, персональні характеристики, які є необхідною передумовою для створення власного бізнесу. З цією метою введено додатково сферу С0, до якої віднесено такі когнітивні навички, які формують особистісні поведінкові характеристики, схильність до самозайнятості:

- Самосвідомість/самоусвідомлення
- Мотивація та наполегливість
- Підприємницьке мислення
- Проактивність та відповідальність
- Адаптивність та емоційний інтелект, емоційна стабільність

Сфера 0. «Передумови»

надає опис ключових когнітивних навичок людини, перелік яких не є вичерпним з огляду на їх досить широке наукове трактування. Однак для підприємницької діяльності і підприємливості важливо звернути увагу саме на наведений перелік. Ці навички можуть бути вродженими характеристиками особистості, але можуть і бути сформованими/розвинутими.

В умовах (пост)інформаційного суспільства деякі з них перетворюються на вкрай затребувані риси особистості, особливо адаптивність та емоційний інтелект, емоційна стабільність. Здатність бути гнучким, зберігати рівновагу під час «емоційних гойдалок» є вимогою часу з огляду на зростання невизначеності та здійснення підприємницької діяльності в умовах стрімкого поширення криз, таких як COVID-19, повномасштабна війна росії проти України.

3.1.2. Пояснення необхідності реструктуризації рамки

У процесі адаптації Рамки в результаті переосмислення деякі компоненти було перенесено до інших сфер.

Так, наприклад, компоненти «Самосвідомість та самоефективність», «Мотивація та наполегливість» зі сфери RUN перенесено в Передумови, як і ініціативність.

Авторський колектив вважає, що без усвідомлення себе, своїх сильних та слабких сторін, власних цінностей та мотивації і інноваційності не можна ефективно розпочати бізнес, проєкти або іншу діяльність.

При цьому всі компоненти **Сфери «Start»** залишаються в сфері.

Для сфери RUN, крім мобілізації ресурсів та команди, фінансової та економічної грамотності, додано компоненти менеджменту/управління, бізнес-комунікацій, взаємодії та бізнес-аналітики. Без бізнес-комунікацій з потенційними партнерами/інвесторами/потенційними співробітниками неможливо ефективно управляти підприємством. Без бізнес-аналітики неможливо досягти зростання і перейти на наступний етап поступу.

До навчання через досвід та долання бар'єрів у сфері «**Grow**» додано забезпечення сталого розвитку, новаторство та інновації, а також цифрові трансформації, які сприятимуть зростанню, оптимізації процесів управління персоналом, автоматизації логістичних процесів, налагодження цифрової комунікації, цифрового маркетингу, уникнення небезпек та ризиків у цифровому середовищі.

3.1.3. Наскрізний підхід

Рамка EntreComp4YouthUA передбачає наскрізне застосування компонентів не лише в окремо зазначеній сфері, а й в інших.

Так компоненти, пов'язані з ризиками підприємницької діяльності (С1.К4., С3.К4.) та процесами цифрової трансформації суспільства (С3.К5.), які виникають як у зв'язку з процесами глобалізації, так і внаслідок кризових явищ в Україні, наскрізно стосуються всіх сфер та майже всіх інших компонентів.

Важливість застосування цифрових та інноваційних технологій для ведення успішного бізнесу тільки зростає і у світовому масштабі. Цифрові та інноваційні інструменти для пошуку нових ідей (С1.К1.), планування (С1.К3.), управління та підтримки бізнес-процесів (С2.К3.), комунікації та взаємодії (С2. К4.), бізнес-аналітики (С2.К5.) впевнено стають невід'ємною частиною для підвищення ефективності малого та середнього бізнесу як на міжнародній арені, так і в Україні.

Так, наприклад, інтеграція алгоритмів штучного інтелекту (ШІ) до бізнес-процесів допомагає підприємцям краще зрозуміти потреби та уподобання клієнтів (С2.К4., С2.К5.), створюючи більш інноваційні та персоналізовані продукти (С1.К2.), (С3.К3.). Рекомендації продуктів і чатботи на основі ШІ також можуть покращити взаємодію з клієнтами при кастомізації продуктів (С2. К4.).

Процеси цифрової трансформації бізнес-діяльності в Україні активізувалися разом з утворенням Міністерства цифрової трансформації у 2019 році, в той час як цифровізація бізнес-процесів у розвинених країнах розпочалася набагато раніше. Це зумовило наявність цифрового розриву між українським та світовим бізнесом. З метою стимулювання процесів з його усунення у 2021 році були розроблені документи, на які в національному цифровому контексті спирається ця Рамка:

- ➔ Концепція розвитку цифрових компетентностей громадян України, схваленої розпорядженням КМУ від 3.03.2021 р. № 167¹²
- ➔ Рамка цифрової компетентності для громадян України¹³
- ➔ Рамка цифрової компетентності для підприємців України¹⁴

Рамка цифрової компетентності підприємців України застосовує принципові положення Рамки підприємницької компетентності ЄС (EntreComp) та враховує результати досліджень і рекомендацій у сфері цифрової та підприємницької компетентностей від українських, європейських та міжнародних інституцій. Саме її було взято в основу для впровадження наскрізного цифрового компоненту до EntreComp4YouthUA.

¹² – zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text

¹³ – osvita.diiia.gov.ua/uploads/0/2905-2316_for_citizens_2.pdf

¹⁴ – osvita.diiia.gov.ua/uploads/0/2904-2605_co_ramka_pidpriemca_11_2021_compressed.pdf

Мінливість бізнес-середовища (яка завжди існує) та сучасні виклики, які постали перед Україною на початку 2022 року, вимагають від українського підприємця усвідомлювати та мати готовність до подолання викликів і ґрунтовної роботи над ризиками, які виникають на шляху розвитку власного бізнесу.

У цьому контексті особистісні характеристики мають поєднуватися з виваженим підходом, прикріпленим теоретичними знаннями щодо управління ризиками та кризового менеджменту.

Вбачаючи ці передумови, надважливі для роботи кожного бізнесу в сучасному світі, в EntreComp4YouthUA було виокремлено відповідні компетентності для підприємців в Україні (елементи яких в тій чи іншій мірі розосереджені серед інших компонентів підприємницької компетентності):

- ➔ Цифрова трансформація (С3.К5.), яка описує особистісні передумови для впровадження сучасних цифрових технологій у бізнес-процеси (бізнес-комунікації, цифрового маркетингу, продажів, бізнес-аналітики, кібер-захисту, тощо).
- ➔ Готовність ризикувати (С1.К4.), яка описує вміння розумно ризикувати та долати ризики в бізнесі, що також включає знання та навички щодо оцінювання ризиків.
- ➔ Долання викликів (С3.К4.), під якою маються на увазі всі необхідні знання та вміння для вирішення поточних проблем у бізнесі й подоланні бар'єрів, пов'язаних із неоднозначністю, невизначеністю та ризиками.

Формування даних компетентностей покликане допомогти підприємцю спрогнозувати майбутній поступ свого бізнесу, підготуватися до нових викликів сьогодення, сприяючи при цьому автоматизації та підвищенню ефективності виробничих процесів.

- ➔ Так, оцінювання ризиків передбачаються на всіх етапах створення бізнесу і на рівні оцінювання ідей та планування, на етапі розвитку або розширення бізнесу.
- ➔ Інновації також наскрізно потрібна на всіх етапах – від пошуку інноваційних ідей – до творчої їх реалізації та на етапі зростання.

3.1.4. Цифрова трансформація підприємництва

Криза COVID-19 та воєнний стан в країні надали невідкладності зусиллям щодо підтримки цифровізації МСП. Однак багато малих і середніх підприємств відстають від більших фірм у цифровому переході внаслідок важливих перешкод щодо навичок, інновацій, інфраструктури, регулювання та фінансів. Українські МСП постійно демонструють нижчий рівень впровадження цифрових технологій порівняно з великими компаніями, і цей цифровий розрив уповільнює зростання продуктивності та збільшує нерівність між людьми, компаніями й місцями.

Само тому в Рамці додано компоненти, які сприяють розвитку цифрових навичок підприємця, використання цифрових технологій для моніторингу ринку, цифрового маркетингу, автоматизації виробничих процесів, ШІ може використовуватись для оптимізації таргетингу, персоналізації реклами, аналізу даних клієнтів і прогнозуванням поведінки споживачів.

Так, наприклад, додавання алгоритмів штучного інтелекту (ШІ) допомагає підприємцям:

- краще зрозуміти потреби та уподобання клієнтів, створюючи більш інноваційні та персоналізовані продукти. Рекомендації продуктів і чатботи на основі ШІ також можуть покращити взаємодію з клієнтами при кастомізації продуктів,
- цифрові технології для бізнес-аналізу допоможуть в аналізі ринкових даних і поведінки споживачів, щоб визначити оптимальні стратегії ціноутворення. Прогнозна аналітика також може допомогти підприємцям передбачити зміни попиту та відповідно скоригувати ціни на свої товари чи послуги, оптимізувати витрати на рекламу в режимі реального часу, покращити логістику, оцінити та ранжувати потенційних клієнтів на основі їхньої ймовірності конверсії, щоб визначити пріоритети продажів,

- ШІ можна використовувати для оптимізації розповсюдження продуктів, допомагаючи компаніям ефективніше охоплювати цільових клієнтів. AI також можна використовувати для аналізу даних клієнтів, щоб визначити найбільш ефективні канали для просування та реклами. Віртуальні помічники для автоматизації завдань і надання персоналізованої підтримки клієнтам допоможуть зменшити навантаження на команди обслуговування клієнтів, чатботи дозволять клієнтам взаємодіяти через інтерфейс чату тощо,
- конструктори айдентики з візуалізацією мерча та комунікаційних матеріалів для малого бізнесу допоможуть згенерувати преснабір для свого маленького бренду,
- ШІ може значно покращити таргетинг/націлювання та персоналізацію рекламних акцій і реклами. Наприклад, програмна реклама використовує алгоритми штучного інтелекту для автоматизації купівлі та продажу рекламних ресурсів, що дозволяє компаніям охоплювати певну аудиторію та оптимізувати свої витрати на рекламу в режимі реального часу,
- візуалізації даних з відкритих джерел допоможуть з брендингом продукції або послуги,
- відеопрезентації, соціальні мережі стануть у пригоді для стартапів та малого бізнесу тощо.

Окрім різних цифрових інструментів для покращення бізнес-процесів, керівники мають вміти згуртувати навколо себе команди для стратегічних цифрових трансформацій бізнесу, тому додано окремий компонент СЗК5.

Цифрову компетентність підприємця детально описано в Рамці цифрової компетентності для підприємців за посиланням: osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2605-co_ramka_pidpriemca_11_2021_compressed.pdf

Отже, в результаті адаптації Рамка має 4 сфери, 20 компонентів та 4 рівні вимірювання.

IV

Практичне застосування рамки

Рамка підприємницької компетентності молоді в Україні надає загальне визначення того, що таке підприємливість як компетентність, встановлює зв'язок між сферами освіти та зайнятості і фактично є еталоном для будь-якої ініціативи, що має на меті сприяння навчанню підприємливості. Рамка є гнучким джерелом натхнення з можливістю використання або адаптації з метою сприяння різним контекстам.

Рамка може надихати на оновлення освітніх програм та навчальних планів у секторі офіційної освіти та виховання, створення можливостей набуття практичного досвіду підприємливості у неформальних контекстах навчання або на розробку інструментів, які допомогли б громадянам самостійно оцінювати свій рівень підприємливості.

EntreComp4Youth визначає підприємливість як наскрізну компетентність, яка застосовується у всіх сферах життя: від піклування про власний розвиток до активної участі в житті суспільства, входження (повторного входження) на ринок праці як працівник або самозайнята особа, а також до заснування будь-якого підприємства (культурного, соціального чи комерційного характеру). Це поняття ґрунтується на широкому визначенні підприємливості – створенні культурної, соціальної чи економічної цінності. Воно охоплює різні види підприємництва, зокрема внутрішньо організаційне, соціальне, «зелене», а також підприємництво у сфері інформаційних технологій. Воно стосується окремих осіб та груп (команд чи організацій) та означає створення цінності у приватному, публічному та інших секторах, а також у будь-якому гібридному поєднанні трьох вищевказаних. Зрештою, воно є нейтральним стосовно сфер діяльності: будь-яка особа може виходити з ідей та можливостей з метою генерування цінності для інших у будь-якій сфері діяльності та будь-якому можливому ціннісному ланцюжку.

В Україні Рамка визначає та описує підприємливість як компетентність не лише для підприємців, а й для громадян (зокрема, молоді), адаптує еталонну рамку та описує її компоненти в розрізі знань, умінь та установок/ставлень, а також забезпечує громадян належними інструментами для оцінки та ефективного розвитку цієї ключової компетентності.

Підприємницьку компетентність можна вважати універсальним набором знань, умінь, навичок та установок, необхідних для саморозвитку людини в сучасному суспільстві. Підприємливість – важлива риса кожної успішної людини незалежно від того, в якій галузі вона працює. Тому Рамка є підтримкою не лише в щоденному приватному і суспільному житті, а й на будь-якому робочому місці, допомагаючи усвідомити контекст роботи і здатність до використання шансів.

Насамперед Рамка адресована молоді, жінкам, підприємцям, безробітним та тим, хто хоче змінити вид діяльності на самозайнятість, світчерам.

Рамка підприємницької компетентності молоді в Україні може використовуватись як еталон для розробки освітніх програм та навчальних планів у сфері формального навчання та виховання.

Також її можна використовувати для різних видів діяльності та програм у контексті неформального навчання (наприклад, сприяння внутрішньо організаційному підприємництву всередині організації).

Метою рамки є побудова зв'язків між сферами освіти та зайнятості у плані підприємливості як компетентності.

Рамка підприємницької компетентності для молоді сприятиме розвитку молодіжного підприємництва. Розробка політики молодіжного підприємництва вимагає співпраці та інтеграції багатьох зацікавлених сторін у суспільстві, уряді, а також інших секторах, у т. ч. неурядові організації, управління освіти, праці та молоді. Політика має бути спрямована на створення більших можливостей для працевлаштування, а також на підвищення можливостей молоді та забезпечення напрямів для зростання її сили.

Рекомендації

Для кращого запровадження Рамки підприємницької діяльності – чотири рекомендації щодо навчання підприємництва та підприємливості, запропоновані SMEunited:

- Встановити міцне партнерство між закладами освіти на всіх рівнях та організаціями МСП і підприємцями на регіональному/місцевому рівні
- Розробити/оновити освітні програми у співпраці зі спеціалізованими установами для виявлення та розвитку підприємницьких навичок учнів та студентів
- Включити в основні освітні програми вміння розробляти бізнес-плани і створити умови/ надати можливості для розробки та перевірки бізнес ідей
- Встановити міцні стосунки з підприємцями, які можуть спілкуватися з учнями та студентами та мотивувати їх до самозайнятості.

Важливо також:

- Розробити та застосувати комунікативну стратегію просування й популяризації Рамки
- Провести наради з представниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти ЗП(ПТ)О, фахової передвищої освіти (ФПВО), вищої освіти
- Оновити освітні програми (навчальні плани) з розвитку підприємництва
- Популяризувати ЕнтреГрам для самооцінювання рівня підприємницької компетентності

Додаток 1

1. Глосарій

Метою рамки EntreComp є встановлення спільного розуміння того, що таке підприємливість як компетентність. Вона створена для того, щоб бути еталоном для широкого кола ініціатив, спрямованих на сприяння навчання підприємливості в Україні задля підтримки політики розвитку підприємництва та підприємливості, а також для гармонізації ринків праці. Визначення базових термінів, що становлять основу цього звіту, – важлива складова повної рамки.

Адаптивність – здатність адаптуватися та змінювати курс, коли це необхідно.

Благополуччя – комбінація позитивного фізичного, соціального та психологічного становища у житті людини, саме на досягнення такого становища для кожної людини і спрямовано процеси розвитку (ukraine.unfpa.org/uk/YWBImainpage).

Уміння – здатність застосовувати знання і використовувати «ноу-хау» для виконання завдань та вирішення проблем. У контексті Європейської рамки кваліфікацій розрізняють когнітивні вміння (з використанням логічного, інтуїтивного і творчого мислення) або практичні (з використанням дрібної моторики, методів, матеріалів, засобів та інструментів) (EuropeanParliament and the Council, 2008).

Внутрішньоорганізаційне підприємництво – підприємництво всередині організації (Pinchot, 1985).

Досвід надбання практичної підприємливості – досвід, у межах якого молода людина має можливість генерувати власні ідеї, виявляти з них найкращі/найпріоритетніші та втілювати їх у життя/реалізовувати їх. Це може вимагати залучення зовнішніх партнерів до розробки та/або надання зворотного зв'язку для забезпечення співвіднесення ідеї з реальним світом та передбачення можливих ризиків. Досвід розвитку практичної підприємливості забезпечує можливість створити середовище підтримки, в якому помилки можна виправити, а з поразки навчитися та отримати впевненість і досвід для втілення своїх ідей у дії у реальному світі (Thematic Working Group on Entrepreneurship Education, 2014).

Зацікавлені сторони – особи, групи та організації, що мають безпосередню опосередковану зацікавленість у діяльності щодо створення цінності і її впливу.

Зелене підприємництво – підприємництво, яке має позитивний вплив на навколишнє середовище та може розглядатися як перехід до більш стабільного майбутнього (Schaper, 2012).

Знання – сукупність фактів, принципів, теорій і практик, пов'язаних зі сферою зайнятості чи навчання. У контексті Європейської рамки кваліфікацій знання розглядають як теоретичні та/або фактографічні (European Parliament and the Council, 2008).

Інноваційне підприємство (центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 % його загального обсягу продукції і (або) послуг (ips.ligazakon.net/document/T020040?an=12).

Кінцевий споживач – особа, для якої щось було створено чи призначено в результаті.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватись, провадити професійну та/або навчальну діяльність.

Компетенція – коло повноважень, наданих законом, статутом або іншим актом конкретному органу або посадовій особі; знання і досвід у певній галузі.

Краудсорсинг – практика передання у підряд необхідних послуг, ідей або частки роботи великій групі людей замість розподілу завдань серед традиційних найманих працівників чи постачальників; зазвичай відбувається через Інтернет.

Краудфандинг – спосіб залучити кошти для росту і розвитку проєкту, ініціативи, підприємства або програми за рахунок внесків від великої кількості сторонніх осіб, які можуть бути не пов'язані ані з самим проєктом, ані з професійним бізнес-інвестуванням. Для засновника це безризикові кошти, оскільки залучаються вони на добровільній основі від небайдужих до можливого проєкту людей.

Навичка – уміння, набуте вправами, досвідом; простий навик.

Невизначеність – ситуація з недосконалою та (або) неповною інформацією, яка впливає на передбачуваність результатів. Непевність, пов'язана з ризиком небажаного ефекту чи поразки, вірогідність та обсяг яких неможливо розрахувати.

Підприємливість – використання можливостей та ідей і трансформація їх у цінність для інших. Створена цінність може бути фінансовою, культурною та соціальною (FFE-YE, 2012).

Підприємництво – складна та багатогранна діяльність, яка потребує широкого спектра навичок та компетенцій. Підприємництво не обмежується відкриттям бізнесу, це спосіб мислення та дій, який можна застосувати в багатьох аспектах життя. Підприємницькі здібності, які вважаються важливими для того, щоб молода людина досягла успіху в житті, включають:

- **Бачення** – здатність бачити й формулювати чітке та переконливе бачення майбутнього бізнесу.
- **Вирішення проблем і критичне мислення** – здатність аналізувати проблеми та знаходити ефективні рішення.
- **Емоційний інтелект** – здатність керувати емоціями та стосунками, а також розуміти емоції інших.
- **Креативність та інноваційність** – здатність висувати нові й унікальні ідеї та готовність мислити нестандартно.
- **Лідерство та комунікація** – здатність надихати та спрямовувати інших, а також здатність ефективно передавати ідеї й думки.
- **Мережа та побудова стосунків** – здатність будувати та підтримувати стосунки з різноманітною групою людей.
- **Підприємницьке мислення** – здатність помічати можливості, проявляти ініціативу та відповідати за власний успіх.
- **Прийняття ризику** – готовність йти на прорахований ризик заради досягнення успіху.
- **Продажі та маркетинг** – розуміння того, як продавати та просувати продукти чи послуги.
- **Самомотивація та прагнення** – здатність самостійно ставити цілі та працювати над ними, не потребуючи постійного керівництва чи нагляду.
- **Ставлення до навчання** – бажання вчитися та розвиватися, ризикувати та робити помилки.
- **Стійкість і здатність до адаптації** – здатність долати виклики та невдачі, а також готовність змінити курс, коли це необхідно.
- **Фінансова грамотність** – розуміння основ управління капіталом, бюджетування та інвестування.
- **Фінансовий менеджмент** – здатність керувати фінансовими ресурсами бізнесу, включаючи бюджетування, прогнозування та інвестування.

Результати навчання – твердження про те, що учень знає, розуміє та здатний робити після завершення навчання (Cedefop, 2009). Ці твердження можуть бути розроблені та використані для навчального планування й розробки навчального плану або для різних типів звітності, зокрема юридичної чи професійної (Prøitz, 2010).

Ресурси – термін, що охоплює особисті ресурси (зокрема, самосвідомість та самоєфективність, мотивацію та наполегливість), матеріальні ресурси (наприклад, засоби виробництва і фінансові ресурси) або нематеріальні ресурси (наприклад, знання, вміння та ставлення/ установки).

Система – динамічне комплексне ціле, створене на основі компонентів, які взаємодіють і впливають один на одного. Система визначається межами, які відділяють її від середовища, що оточує і взаємодіє з нею. Для неї характерні структура, мета та спосіб функціонування.

Соціальне підприємництво – підприємництво, спрямоване на пошук інноваційних рішень для невирішених соціальних проблем. Воно часто пов'язане із процесами соціальних інновацій, спрямованих на покращення життя людей за допомогою сприяння соціальним змінам (OECD, 2010).

Сталий розвиток – розвиток, що задовольняє потреби сучасного суспільства, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби (Комісія ООН зі сталого розвитку). Сталий розвиток – це баланс між задоволенням наявних потреб бізнесу та захистом інтересів майбутніх поколінь. Сьогодні це обов'язкова ознака ефективної компанії, що хоче привернути увагу партнерів та інвесторів, вийти на закордонні ринки та бути завжди готовою до змін в екологічному законодавстві.

Створення цінності – результат людської діяльності для трансформації цілеспрямованих ідей в дії, яка генерує цінність не для себе, а для когось іншого. Ця цінність може бути соціальною, культурною, технологічною чи економічною.

Стійкий розвиток бізнес-середовища – збалансований розвиток компанії, її соціальної та екологічної відповідальності. Реалізується в межах ESG-стратегії (environmental, social, governance – навколишнє середовище, суспільство, корпоративне управління), яка визначає, наскільки позитивним буде прямий або непрямий вплив компанії на навколишнє середовище, суспільство та якість корпоративного управління.

Установки/ставлення – мотиватори продуктивності. До них належать цінності, прагнення та пріоритети.

Цифрове підприємництво – підприємництво з використанням нових цифрових технологій (особливо соціальних мереж, великих обсягів даних, рішень для мобільних пристроїв чи «хмар»). Метою такого використання може бути вдосконалення ділових операцій, винахід нових бізнес-моделей, покращення інтелектуальних ресурсів підприємства чи спілкування зі споживачами та зацікавленими сторонами.

2. Перелік скорочень

AI – (англ. Artificial Intelligence). Штучний інтелект (ШІ).

EQ – (англ. Emotional Quotient). Емоційний коефіцієнт – це кількісна оцінка рівня емоційного інтелекту, тобто здатність людини у розпізнаванні, розумінні, контролі та вираженні емоцій як власних, так і інших людей.

IQ – (англ. Intelligence quotient). Інтелектуальний коефіцієнт – це кількісна оцінка рівня інтелекту людини, яка визначає людські можливості і потенціал в різних сферах, наприклад: логіка, мови, математика і тд.quotient).

AQ – (англ. Adaptability Quotient). Коефіцієнт адаптації – це здатність визначати, що є актуальним, забувати застарілі знання, долати виклики та пристосовуватися до змін у реальному часі. Люди з високим AQ демонструють наступну поведінку:

- активно працюють над керуванням своїми несвідомими упередженнями, щоб залишатися відкритими для можливостей;
- активно прагнуть розглядати ситуації з точки зору інших;
- надають пріоритет розвитку нових навичок і постійно інвестують у власне навчання, щоб краще підготуватися до невизначеного майбутнього.

МСП – малі та середні підприємства – це підприємства, які підтримують **доходи, активи** або кількість працівників нижче певного порога. Кожна країна має своє власне визначення того, що таке мале та середнє підприємство. Повинні відповідати певним критеріям розміру, а іноді враховується і галузь, у якій працює компанія.

OECD – (англ. The Organisation for Economic Co-operation and Development). Організація економічного співробітництва та розвитку

JRC – (англ. Joint Research Center). Об'єднаний дослідницький центр Єврокомісії.

GMA – (англ. General Mental Ability). Загальні розумові здібності.

3. Перелік таблиць

Таблиця 1. Структура Рамки підприємницької компетентності	21
Таблиця 2. Дескриптори. Опис компонентів підприємницької компетентності	22
Таблиця 3. Якісна шкала вимірювання рівнів підприємницької компетентності	33
Таблиця 4. Опис рівнів володіння підприємницькою компетентністю	50

Додаток 2

Опис рівнів підприємницької компетентності

Таблиця 4. Опис рівнів володіння підприємницькою компетентністю.

С0. Передумови створення власного бізнесу

Ключові когнітивні навички/ психологічні компетентності/
Здоров'язбережувальні компетентності

multycourse.com.ua/ua/page/18/42

Готовність

С0.К1. Самосвідомість/ самоусвідомлення

Знання власних потреб, інтересів, цінностей та вміння поєднувати їх з підприємницькими зусиллями

Знання:

- знати, що таке самооцінювання, як оцінювати свій стан, що таке когнітивний та емоційний компоненти
- самооцінки (когнітивні компоненти відображають знання людини про себе, а емоційні – її ставлення до себе)
- знати методи та інструменти визначення власних потреб, інтересів, особливостей та талантів, прагнень та бажань, оцінювання власного потенціалу
- знати методи та інструменти визначення власних цінностей, що спонукають до створення та розвитку бізнесу
- знати механізми поєднання загальних інтересів та пристрастей з особистими
- знати про баланс між особистими та професійними потребами
- знати методи виявлення та оцінки власних сильних і слабких сторін

Вміння:

- усвідомлювати себе, свої потреби, інтереси, особливості та таланти, прагнення та бажання у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі
- оцінювати свій потенціал
- визначати власні цінності, що спонукають до створення та розвитку власного бізнесу
- поєднувати свої підприємницькі зусилля з особистими інтересами та пристрастями
- використовувати здатність знаходити баланс між особистими та професійними потребами
- визначати й оцінювати особисті та групові сильні і слабкі сторони

Ставлення:

- мати готовність усвідомлювати себе, свої потреби, інтереси, особливості та таланти, прагнення та бажання, реалізувати їх у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі
- мати спроможність реалістично оцінювати власний потенціал
- базуватись на власних цінностях, що спонукають до створення й розвитку власного бізнесу
- прагнути поєднувати свої підприємницькі зусилля з особистими інтересами та пристрастями
- мати бажання знаходити баланс між особистими та професійними потребами
- об'єктивно підходити до визначення та оцінки особистих та групових сильних і слабких сторін

Базовий	A	<p>На базовому рівні за допомогою інших або за інструкціями/за шаблоном знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усвідомлювати себе, свої потреби, інтереси, особливості та таланти, прагнення та бажання, потенціал ● визначати власні цінності, що спонукають до створення та розвитку власного бізнесу ● враховувати поєднання своїх підприємницьких зусиль з особистими інтересами та пристрастями, баланс між особистими та професійними потребами ● визначати та оцінювати особисті та групові сильні і слабкі сторони
Достатній	B	<p>На достатньому рівні самостійно, відповідно до власних потреб, знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● використовувати прості методики та інструменти для усвідомлення себе, своїх потреб, інтересів, особливостей та талентів, прагнень та бажань, потенціалу ● формувати власні цінності, що спонукають до створення та розвитку власного бізнесу ● поєднувати свої підприємницькі зусилля з особистими інтересами та пристрастями, шукати баланс між особистими та професійними потребами ● визначати та оцінювати особисті та групові сильні і слабкі сторони
Фаховий	C	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усвідомлювати себе, свої потреби, інтереси, особливості та таланти, прагнення та бажання, потенціал ● працювати на основі власних цінностей, що спонукають до створення та розвитку власного бізнесу ● поєднувати свої підприємницькі зусилля з особистими інтересами та пристрастями, досягати балансу між особистими та професійними потребами ● визначати та оцінювати особисті та групові сильні і слабкі сторони
Високий	D	<p>На високому професійному рівні, у складних контекстах, навчаючи/наставляючи інших, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● працювати над розвитком усвідомлення себе, своїх потреб, інтересів, особливостей та талентів, прагнень та бажань, потенціалу ● пояснювати власні цінності, що спонукають до створення та розвитку власного бізнесу ● пропонувати оточенню поєднання своїх підприємницьких зусиль з особистими інтересами та пристрастями, мати баланс між особистими та професійними потребами ● провадити діяльність на основі визначення й оцінки особистих та групових сильних і слабких сторін ● пропонувати інноваційні практики/пропонувати нове

С0.К2. Мотивація та наполегливість

Вміння не втрачати концентрацію і не здаватися

Знання:

- знати, що мотивація складається з трьох компонентів: активація, наполегливість, інтенсивність зусиль
- знати, як зробити перший крок, докладати зусилля для досягнення мети, навіть незважаючи на наявність перешкод
- знати, що таке довготермінові особисті чи групові/ командні/ організаційні цілі
- знати методи фокусування та зосередження на головному

Вміння:

- вміти пріоритезувати та фокусуватись на головному
- постійно докладати зусилля для досягнення мети, навіть незважаючи на наявність перешкод, задавати циклічність
- підтримувати твердий намір йти до кінця задля втілення ідеї в дії і досягти успіху
- зосереджуватись та проявляти енергійність, що веде до досягнення мети/фокусуватися

Ставлення:

- бути допитливим, досліджували, вивчати, вчитись, цікавитись
- бути вмотивованим та мати бажання реалізувати власні можливості
- мати сміливість почати діяти, зробити перший крок
- бути наполегливими та намагатися досягти довготермінових особистих чи групових/командних/ організаційних цілей
- бути гнучкими в разі тиску, несприятливих умов та тимчасових поразок
- вірити у власну здатність впливати на хід подій, незважаючи на непевність, затримки та можливі тимчасові поразки

Базовий	A	<p>На базовому рівні за допомогою інших або за інструкціями/за шаблоном знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● реалізується мотивація ● наважитись на перший крок, докладати зусилля для досягнення мети ● формуються довготермінові особисті чи групові/командні/організаційні цілі ● фокусуватись та зосереджуватись на головному
Достатній	B	<p>На достатньому рівні відповідно до власних потреб знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● застосовувати мотивацію ● зробити перший крок, докладати зусилля для досягнення мети ● сформувані довготермінові особисті чи групові/командні/організаційні цілі ● сфокусуватись та зосередитись на головному
Фаховий	C	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● мотивувати через активацію, наполегливість та інтенсивність зусиль ● робити перший крок, постійно докладати зусилля для досягнення мети, навіть незважаючи на наявність перешкод, задавати циклічність ● формувати довготермінові особисті чи групові/командні/організаційні цілі ● пріоритезувати та фокусуватись на головному
Високий	D	<p>На високому професійному рівні, у складних контекстах навчаючи/наставляючи інших, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● керувати мотивацією через активацію, наполегливість та інтенсивність зусиль ● робити перший крок, постійно докладати зусилля для досягнення мети, навіть незважаючи на наявність перешкод, задавати циклічність, зосереджуватись та проявляти енергійність, що веде до досягнення мети ● формувати та реалізовувати довготермінові особисті чи групові/командні / організаційні цілі ● корегувати пріоритети та фокусуватись на головному, підтримувати твердий намір йти до кінця задля втілення ідеї і досягти успіху

С0.К3. Підприємницьке мислення (business acumen)

Ділова хватка, хист, уміння монетизувати

Знання:

- мати економічні знання, ділові якості, професійну підготовку
- знати теорії та методи прийняття рішень
- знати, як ідентифікувати власний хист, та скористатись ним

Вміння:

- бачити прогалини на ринку, які можуть дати більшу фінансову незалежність і гнучкість у бізнесі
- монетизувати речі, які ви справді любите/ваше хобі тощо
- розуміти бізнес та мати здатність приймати обґрунтовані рішення, які позитивно вплинуть на прибутки організації
- приймати рішення

Ставлення:

- бути постійно готовим до здобуття знань щодо бізнесу, фінансів, менеджменту тощо
- розуміти власні переваги та бути готовим до їх використання
- прагнути до пошуку можливостей на ринку, шляхів їх використання
- сприймати відповідальність та бути готовим нести її за власні рішення

Базовий	A	<p>На базовому рівні за допомогою інших або за інструкціями/за шаблоном знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none">● здобувати економічні знання, ділові якості, професійну підготовку● опанувати теорії та методи прийняття рішень● вишукувати власний хист● відбувається монетизації речей, які ви справді любите/ ваше хобі тощо
Достатній	B	<p>На достатньому рівні відповідно до власних потреб знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none">● визначити потребу в нових економічних знаннях, розвитку ділових якостей, покращенні професійної підготовки● застосовувати на практиці теорії та методи прийняття рішень● визначити власний хист та віднайти можливості скористатись ним● монетизувати речі, які ви справді любите/ваше хобі тощо
Фаховий	C	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">● здобувати і використовувати економічні знання, ділові якості, професійну підготовку● визначати та застосовувати теорії та методи прийняття рішень● використовувати власний хист● визначити та монетизувати речі, які ви справді любите/ваше хобі тощо
Високий	D	<p>На високому професійному рівні, у складних контекстах навчаючи/ наставляючи інших, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">● розширювати сфери застосування економічних знань, ділових якостей, професійної підготовки● обґрунтовано обирати та застосовувати релевантні теорії та методи прийняття рішень● масштабувати користь від використання власного хисту● мультиплікувати монетизацію речей, які ви справді любите/ваше хобі тощо

СО.К4. Проактивність та відповідальність

Вміння взяти ініціативу та відповідальності на себе, приймати рішення та діяти

Знання:

- знати засади започаткування процесів/бізнесів/підприємств/проектів, які створюють цінність у житті
- знати методи оцінки та протидії викликам
- знати інструменти виявлення та розвитку нових ідей, продуктів або послуг, які відповідають потребам клієнтів

Вміння:

- вміти приймати виклики, бути проактивним та все доводити до логічного завершення
- брати відповідальність за співробітників, наслідки власних рішень на себе
- виявляти та розвивати нові ідеї, продукти або послуги, які відповідають потребам клієнтів

Ставлення:

- бути готовим приймати виклики, бути проактивним та все доводити до логічного кінця
- мати сміливість та готовність поділяти відповідальність
- виступати генератором нових ідей, продуктів або послуг
- діяти та працювати над досягненням цілей незалежно або в команді, не відступати від своїх намірів і здійснювати заплановане

Базовий	A	<p>На базовому рівні за допомогою інших або за інструкціями/за шаблоном знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● відбувається започаткування процесів/бізнесів/підприємств/проектів, які створюють цінність у житті ● підготуватись до проведення оцінки та протидії викликам ● поділяти відповідальність та працювати над досягненням цілей у команді ● визначити інструменти виявлення та розвитку нових ідей, продуктів або послуг, які відповідають потребам клієнтів
Достатній	B	<p>На достатньому рівні відповідно до власних потреб знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● започаткувати процеси/бізнеси/підприємства/проекти, які створюють цінність у житті ● поділяти відповідальність та працювати над досягненням цілей у команді ● провести оцінку та протистояти викликам ● застосовувати інструменти виявлення та розвитку нових ідей, продуктів або послуг, які відповідають потребам клієнтів
Фаховий	C	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● обґрунтовано обирати процеси/бізнеси/підприємства/проекти, які створюють цінність у житті ● обґрунтовано пояснити та розподілити відповідальність і працю над досягненням цілей у команді ● різними способами провести оцінку та протидіяти викликам ● виявляти та розвивати нові ідеї, продукти або послуги, які відповідають потребам клієнтів
Високий	D	<p>На високому професійному рівні, у складних контекстах навчаючи/наставляючи інших, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● масштабувати процеси/бізнеси/підприємства/проекти, які створюють цінність у житті ● передбачати наслідки поділу відповідальності та праці над досягненням цілей у команді ● запровадити в постійну практику оцінку та протидію викликам ● генерувати нові ідеї, продукти або послуги, які відповідають потребам клієнтів

С0.К5. Адаптивність та емоційний інтелект

Здатність бути гнучкими в підприємницькій діяльності, зберігати рівновагу під час «емоційних гойдалок»

Знання:

- знати засади функціонування емоційного інтелекту
- знати чотирирівневу модель управління емоціями
- знати принципи емоційної саморегуляції (самоконтролю)
- знати механізми адаптації до невизначеності

Вміння:

- вирішувати мінливі ситуації негайно і гнучко
- адаптуватися до непередбачених змін/та змінювати курс, коли це необхідно
- усвідомлювати різницю між гнучкістю та компромісом
- оцінювати й контролювати власні емоції та відчувати чужі
- управляти емоціями за чотирирівневою моделлю емоційного інтелекту:
 - сприймати емоції
 - використовувати емоції для покращення мислення/впорядкування думок
 - розуміти емоцій
 - вміти управляти емоціями так, щоб сприяти особистому професійному росту і покращенню соціальних та партнерських відносин
- зберігати баланс між роботою та відпочинком

Ставлення:

- бути гнучкими в разі тиску, несприятливих умов та тимчасових поразок
- бути свідомим щодо впливу емоційного інтелекту на підприємницьку діяльність
- усвідомлювати різницю понять «жити, щоб працювати» та «працювати, щоб жити»

Базовий	А	<p>На базовому рівні за допомогою інших або за інструкціями/за шаблоном знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none">побудована чотирирівнева модель емоційного інтелекту, якою є природа емоційвідбувається емоційна саморегуляція (самоконтроль)відбувається адаптація до непередбачуваних змін
Достатній	В	<p>На достатньому рівні відповідно до власних потреб знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none">розпізнавати емоції, володіти собою, використовувати чотирирівневу модель емоційного інтелектуздійснювати емоційну саморегуляцію (самоконтроль)обирати механізми адаптації до непередбачених змін/та змінювати курс, коли це необхідно
Фаховий	С	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">застосовувати емоційну саморегуляцію (самоконтроль)управляти емоціями за чотирирівневою моделлюадаптуватися до непередбачених змін/та змінювати курс, коли це необхідновирішувати мінливі ситуації негайно і гнучко
Високий	Д	<p>На високому професійному рівні, у складних контекстах навчаючи/наставляючи інших, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">ґрунтовно розбиратись у природі емоцій та функціонуванні емоційного інтелектурозвивати управління емоціями за чотирирівневою моделлювикористовувати на постійній основі емоційну саморегуляцію (самоконтроль)розширювати коло залучених до адаптації до непередбачених змін

С1.К1. Виявлення можливостей, генерування та оцінювання ідей

Виявлення можливостей та генерування ідей для започаткування бізнесу

Знання:

- Знати про методи та інструменти для дослідження та аналізу ринків, а також побудови трендів
- Володіти необхідною інформацією для орієнтування в соціальному, культурному та економічному середовищах
- Володіти необхідною інформацією та обізнаністю щодо наявних методів, технік та технологій (в т. ч. цифрових) для генерації підприємницьких ідей
- Вільно орієнтуватися в інформаційному просторі для аналізу/визначення проблем та потреб
- Знати про методи та інструменти для оцінки вартості ідеї

Вміння:

- Вміти дослідити та проаналізувати ринок для подальшого визначення трендів
- Мати здатність виявляти можливості та користуватися ними для створення цінностей у різних середовищах
- Мати здатність застосовувати різноманітні джерела, методи, техніки та технології (в т. ч. цифрові) для генерування підприємницьких ідей
- Вміти проаналізувати проблему та ідентифікувати актуальні потреби
- Вміти оцінювати вартість бізнес-ідеї
- Вміти встановлювати нові зв'язки і зводити разом розкидані різні складові ідей для створення нової цінності

Ставлення:

- Мати схильність зводити разом розкидані різні складові бізнес-ідей для професійного росту
- Бути відкритим до вивчення альтернативних методів, інструментів, технік та технологій (в т. ч. цифрових) для дослідження та аналізу ринків, побудови трендів, аналізу проблем та потреб, генерації підприємницьких ідей, оцінки вартості бізнес-ідей
- Прагнути постійно шукати потенційні можливості в бізнес-діяльності
- Мати схильність до швидкого налагодження нових зв'язків у бізнес-середовищі

<p>Базовий</p>	<p>A</p>	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ідентифікувати наявні можливості для створення цінностей у соціальному, культурному та/або економічному середовищі <p>визначити достовірність і надійність інформації для дослідження й аналізу</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ринків, побудови трендів, аналізу проблем та потреб, генерації підприємницьких ідей, оцінки вартості бізнес-ідей ● провести базове дослідження та аналіз ринку для побудови трендів ● проаналізувати проблему та визначити потреби ● оцінити вартість бізнес-ідей
<p>Достатній</p>	<p>B</p>	<p>На достатньому рівні самостійно вирішуючи прості проблеми, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● досліджувати та аналізувати ринки, визначити тренди <p>застосовувати різноманітні методи, інструменти, техніки та технології (в т. ч. цифрові) для дослідження та аналізу ринків, побудови трендів, аналізу проблем та потреб, генерації підприємницьких ідей, оцінки вартості бізнес-ідей</p> <ul style="list-style-type: none"> ● генерувати різноманітні варіанти бізнес-ідей на основі проведеного аналізу та наявної інформації
<p>Фаховий</p>	<p>C</p>	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● професійно досліджувати та аналізувати ринки, визначити точні тренди ● використовувати існуючі можливості для створення цінностей в соціальному, культурному та/або економічному середовищах <p>професійно застосовувати різноманітні методи, інструменти, техніки та технології (в т. ч. цифрові) для дослідження та аналізу ринків, побудови трендів, аналізу проблем та потреб, генерації підприємницьких ідей, оцінки вартості бізнес-ідей у різноманітних середовищах (соціальному, культурному, економічному)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● встановлювати професійні зв'язки ● критично аналізувати та порівнювати різні ідеї/складові ідей
<p>Високий</p>	<p>D</p>	<p>На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:</p> <p>пропонувати та впроваджувати нові методи, інструменти, техніки та технології (в т. ч. цифрові) для дослідження та аналізу ринків, побудови трендів, аналізу проблем та потреб, генерації підприємницьких ідей, оцінки вартості бізнес-ідей у різноманітних середовищах (соціальному, культурному, економічному)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● встановлювати професійні зв'язки ● створювати можливості для вироблення цінностей в соціальному, культурному та/або економічному середовищі ● генерувати різні варіанти підприємницьких ідей в залежності від викликів зовнішнього середовища ● встановлювати та застосовувати нові зв'язки для спільного критичного аналізу запропонованих бізнес-ідей/складових ідей <p>створювати рішення для розв'язання складних проблем із багатьма взаємодіючими факторами, які пов'язані з генерацією та втіленням бізнес-ідей</p> <ul style="list-style-type: none"> ● пропонувати інноваційні ідеї та процеси для втілення бізнес-ідей у галузі

С1.К2. Креативність

Пошук неординарних рішень для досягнення успіху бізнесу

Знання:

- знати та розрізняти різноманітні інноваційні бізнес-моделі
- знати про наявні інноваційні технології в бізнесі
- знати про можливі технологічні рішення для бізнесу
- знати про інноваційні підходи
- знати теорію розв'язку винахідницьких задач

Вміння:

- вміти розробляти інноваційні бізнес-моделі
- вміти застосовувати інноваційні технології в бізнесі
- вміти вибирати пріоритетні технологічні рішення для бізнесу
- вміти розвивати різні ідеї і можливостей для створення цінності, зокрема, знаходити найкращі рішення для наявних та нових викликів
- вміти досліджувати і експериментувати з інноваційними підходами
- вміти поєднувати знання та ресурси для досягнення значущих результатів
- вміти поєднувати непоєднане
- вміння застосовувати теорію розв'язку винахідницьких задач

Ставлення:

- усвідомлювати потенційну ефективність та переваги від застосування інноваційних технологій у бізнесі
- розуміти важливість застосування пріоритетних технологічних рішень для бізнесу
- усвідомлювати необхідність пошуку найкращих рішень для наявних та нових викликів при створенні цінності
- прагнути до поєднання знань та ресурсів для досягнення значущих результатів

Базовий	A	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none">● розробляти інноваційні бізнес-моделі● застосовувати інноваційних технології в бізнесі● вибирати пріоритетні технологічні рішення для бізнесу● поєднувати знання та ресурси для досягнення результатів● застосовувати теорію розв'язку винахідницьких задач
Достатній	B	<p>На достатньому рівні, самостійно вирішуючи прості завдання, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">● розробляти інноваційні бізнес-моделі● застосовувати інноваційні технології в бізнесі● вибирати пріоритетні технологічні рішення для бізнесу● поєднувати знання та ресурси для досягнення результатів● розвивати різні ідеї і можливості для створення цінності
Фаховий	C	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">● розробляти інноваційні бізнес-моделі● застосовувати інноваційні технології в бізнесі● вибирати пріоритетні технологічні рішення для бізнесу● розвивати різні ідеї і можливості для створення цінності● досліджувати й експериментувати з інноваційними підходами● поєднувати знання та ресурси для досягнення значущих результатів● поєднувати непоєднане● застосовувати теорію розв'язку винахідницьких задач на практиці
Високий	D	<p>На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">● розробляти нові інноваційні бізнес-моделі● підвищувати ефективність бізнесу через застосування інноваційних технологій у бізнесі● вибирати пріоритетні інноваційні технологічні рішення для бізнесу● генерувати ідеї і можливості для створення цінності та знаходити прогресивні рішення для наявних і нових викликів● створювати нові інноваційні підходи для ведення бізнесу● поєднувати нові знання та ресурси для досягнення прогресивних результатів● поєднувати непоєднане в бізнес-процесах з використанням інноваційних підходів● застосовувати теорію розв'язку винахідницьких задач у своїй бізнес-діяльності на регулярній основі

С1.К3. Бачення та планування реалізації бізнес-ідей

Вміння планувати бізнес-діяльність, керуючись своїм баченням майбутнього

Знання:

- знати про можливі сценарії для кращого управління бізнесом
- знати різноманітні підходи дизайн-мислення та суміжні техніки пошуку рішень у бізнесі
- знати різноманітні методи прогнозування
- знати наявні техніки цілепокладання для розвитку бізнесу
- знати методи та підходи розробки бізнес-планів
- знати техніки короткострокового та довгострокового планування
- знати про наявне програмне забезпечення, цифрові програми та застосунки для планування

Вміння:

- вміти уявляти майбутнє, розвивати своє бачення та перетворювати ідеї на дії
- вміти візуалізувати можливі сценарії для кращого управління власними діями
- вміти формулювати гіпотези, зокрема використовуючи підходи дизайн-мислення та інших суміжних технік пошуку рішень у бізнесі
- вміти прогнозувати
- вміти використовувати техніки цілепокладання для розвитку бізнесу
- вміти розробляти бізнес-плани
- вміти складати короткострокові та довгострокові плани у веденні бізнесу
- вміти застосовувати прикладне програмне забезпечення, цифрові програми та застосунки для планування

Ставлення:

- прагнути до покращення управління власними діями
- усвідомлювати необхідність використання підходів дизайн-мислення та інших суміжних технік для пошуку рішень у бізнесі
- розуміти важливість та необхідність створення бізнес-планів для власного бізнесу
- прагнути до створення цінностей для споживачів та суспільства загалом
- проявляти ініціативу у використанні прикладного програмного забезпечення, цифрових програм та застосунків для планування

<p>Базовий</p>	<p>А</p>	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● перетворювати ідеї на дії ● візуалізувати можливі сценарії для управління власними діями ● формулювати гіпотези ● прогнозувати ● використовувати техніки цілепокладання для розвитку бізнесу (Goal Setting) ● розробляти бізнес-план втілення ідеї в дію в бізнесі ● скласти короткостроковий та/або довгостроковий план для бізнесу ● використовувати прикладне програмне забезпечення, цифрові програми та застосунки для планування
<p>Достатній</p>	<p>В</p>	<p>На достатньому рівні самостійно вирішуючи прості завдання, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розвивати своє бачення і перетворювати ідеї на дії ● візуалізувати можливі сценарії для кращого управління власними діями ● формулювати гіпотези, в т. ч. використовуючи підходи дизайн-мислення та інші суміжні техніки пошуку рішень у бізнесі ● прогнозувати ● застосовувати техніки цілепокладання для розвитку бізнесу ● розробляти бізнес-план втілення ідеї в дію ● розробляти короткострокові та довгострокові плани для бізнесу ● використовувати прикладне програмне забезпечення, цифрові програми та застосунки для планування
<p>Фаховий</p>	<p>С</p>	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● формулювати майбутнє власного бізнесу та професійно візуалізувати можливі сценарії для ефективного управління власними діями ● формулювати гіпотези з використанням підходів дизайн-мислення та різноманітних технік пошуку рішень у бізнесі ● прогнозувати на довгострокову перспективу у складних обставинах ● використовувати техніки цілепокладання для розвитку бізнесу на регулярній основі ● розробляти бізнес-план для втілення прогресивних ідей в дію для створення цінностей для споживачів й суспільства загалом ● розробляти короткострокові та довгострокові плани розвитку бізнесу навіть за наявності непередбачуваних обставин ● вибирати та використовувати найбільш ефективне прикладне програмне забезпечення, цифрові програми та застосунки для планування

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших, вміти:

- формулювати майбутнє власного бізнесу та розробляти інноваційні сценарії для прогресивного управління власними діями
- перетворювати новаторські та інноваційні бізнес-ідеї на дії
- розробляти прогресивні та інноваційні сценарії для кращого управління бізнесом
- використовувати нові/інноваційні підходи та техніки пошуку рішень у бізнесі, розробляти власні релевантні техніки й підходи
- розробляти та застосовувати власні нові підходи для прогнозування в бізнесі
- розробляти та застосовувати власні нові техніки цілепокладання для розвитку бізнесу
- розробляти бізнес-плани для втілення новітніх ідей у дії для створення в т. ч. інноваційних цінностей для споживачів і суспільства загалом
- розробляти та застосовувати власні нові техніки короткострокового та довгострокового планування
- розробляти рекомендації для вдосконалення прикладного програмного забезпечення, цифрових програм та застосунків для планування

С1.К4. Готовність ризикувати

Вміння розумно ризикувати та долати ризики в бізнесі

Знання:

- знати, що таке ризики в бізнесі та їхні типи
- методики оцінки ризиків при бізнес-плануванні/у процесі управління бізнесом
- знати про можливі способи нейтралізації впливу та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків
- знати різноманітні інструменти та програмне забезпечення для оцінювання ризиків
- знати можливі ризики кібербезпеки
- знати інструменти захисту персональних комп'ютерів, мережі, безпечного інтернет-з'єднання, знати наявні антивірусні програми та інструменти захисту від небажаного контенту (VPN)
- мати високий рівень цифрової грамотності
- бути обізнаним із принципами кібергігієни підприємця

Вміння:

- вміти оцінювати ризики при бізнес-плануванні/у процесі управління бізнесом (Risk Assessment)
- вміти визначати способи нейтралізації впливу та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків
- вміти використовувати різноманітні інструменти та програмне забезпечення для оцінювання ризиків
- вміти враховувати ризики в цифровому середовищі
- вміти оцінювати ризики кібербезпеки (захист персональних комп'ютерів, захист мережі, безпечне інтернет-з'єднання, наявність антивірусних програм, захист від небажаного контенту, VPN)
- вміти уникати ризиків порушення конфіденційності, витоку даних та кібератак
- вміти унеможливити ризики доступу до цифрових технологій та ресурсів компанії/організації (в т. ч. у разі збою систем постачання електроенергії та доступу до Інтернет-зв'язку)
- вміти нівелювати ризики, пов'язані з низьким рівнем цифрової грамотності
- вміти дотримуватись кібергігієни підприємця

Ставлення:

- бути готовим ризикувати
- усвідомлювати важливість та необхідність оцінювання ризиків при бізнес-плануванні/у процесі управління бізнесом
- прагнути до мінімізації негативних наслідків можливих ризиків
- прагнути застосовувати різноманітні інструменти та програмне забезпечення для оцінювання ризиків якомога точніше
- усвідомлювати негативний вплив ризиків у цифровому середовищі
- прагнути уникати ризиків порушення конфіденційності, витоку даних та кібератак
- усвідомлювати ризики доступу до цифрових технологій та ресурсів компанії/організації
- прагнути постійно розвивати рівень цифрової грамотності в себе та своїх співробітників/споживачів

Базовий	А	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оцінювати ризики при бізнес-плануванні/у процесі управління бізнесом (Risk Assessment) ● оцінювати ризики кібербезпеки ● уникати ризиків порушення конфіденційності, витоку даних та кібератак ● знизити ризики доступу до цифрових технологій та ресурсів компанії/організації ● розвивати власну цифрову грамотність
Достатній	В	<p>На достатньому рівні самостійно, відповідно до власних потреб, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● використовувати різноманітні інструменти та програмне забезпечення для оцінювання ризиків (Risk Assessment), ризики кібербезпеки включно ● застосовувати способи нейтралізації впливу та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків на основі аналізу ризиків (Risk Assessment) ● уникати ризиків порушення конфіденційності, витоку даних та кібератак ● знизити ризики доступу до цифрових технологій та ресурсів компанії/організації ● застосовувати принципи кібергігієни підприємця ● розвивати власну цифрову грамотність
Фаховий	С	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оцінювати ризики при бізнес-плануванні/у процесі управління бізнесом за наявності багатьох непередбачуваних факторів ● визначати найбільш ефективні способи нейтралізації впливу та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків ● використовувати широкий спектр інструментів та програмного забезпечення для оцінювання ризиків ● враховувати ризики в мінливому цифровому середовищі ● оцінювати ризики кібербезпеки (які стосуються захисту персональних комп'ютерів, захисту мереж, безпечного інтернет-з'єднання, антивірусних програм, програм захисту від небажаного контенту, VPN) ● уникати раптових ризиків порушення конфіденційності, витоку даних та кібератак ● забезпечувати повноцінний контроль за доступом до цифрових технологій та ресурсів компанії/організації (в т. ч. у разі збою систем постачання електроенергії та доступу до Інтернет-зв'язку) ● знаходити і застосовувати шляхи підвищення рівня цифрової грамотності співробітників/споживачів ● чітко дотримуватись кібергігієни підприємця

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/або навчаючи інших, вміти:

- застосовувати сучасні та нові методи та інструменти оцінки ризиків при бізнес-плануванні/у процесі управління бізнесом (Risk Assessment)
- розробляти власні найбільш ефективні способи нейтралізації впливу та мінімізації негативних наслідків можливих ризиків
- використовувати прогресивні інструменти та сучасне програмне забезпечення для оцінювання ризиків, розробляти рекомендації щодо вдосконалення такого програмного забезпечення
- враховувати ризики в мінливому цифровому середовищі
- нейтралізувати актуальні ризики кібербезпеки (які стосуються захисту персональних комп'ютерів, захисту мереж, безпечного інтернет-з'єднання, антивірусних програм, програм захисту від небажаного контенту, VPN)
- розробляти власні системи нейтралізації ризиків порушення конфіденційності, витоку даних та кібератак
- розробляти та впроваджувати ефективні системи захисту цифрових технологій і ресурсів компанії/організації (в т. ч. у разі збою систем постачання електроенергії та доступу до Інтернет-зв'язку)
- розробляти та впроваджувати актуальні програми підвищення цифрової грамотності співробітників/споживачів
- чітко дотримуватись та вдосконалювати підходи застосування/принципи кібергігієни підприємця

С1.К5. Створення цінності та оцінювання впливу

Оцінка наслідків і впливу ідей, можливостей і дій у бізнесі. Орієнтація на створення цінностей

Знання:

- знати різноманітні інструменти оцінювання правильності розвитку бізнесу у довгостроковій перспективі
- знати різноманітні інструменти та методи оцінювання наслідків та впливу бізнес-ідей на цільові групи, ринок, суспільство та оточення
- знати різноманітні інструменти та методи оцінювання впливу власного бізнесу на довкілля
- знати принципи нетикету, поняття цифрової ідентичності, авторських прав та персональних даних

Вміння:

- вміти діяти відповідально
- вміти оцінювати правильність обраного курсу в довгостроковій перспективі, наслідки та вплив бізнес-ідей на цільові групи, ринок, суспільство та оточення
- вміти оцінити вплив власного бізнесу на довкілля
- вміти орієнтувати бізнес-діяльність на досягнення суспільного благополуччя
- вміти застосовувати використання принципів нетикету, поваги до цифрової ідентичності, авторських прав та персональних даних при плануванні бізнесу

Ставлення:

- етично та обґрунтовано мислити
- бути відповідальним
- прагнути до самооцінювання правильності обраного курсу в довгостроковій перспективі
- усвідомлювати необхідність проведення оцінки впливу власного бізнесу на довкілля
- усвідомлювати необхідність орієнтувати бізнес-діяльність на досягнення суспільного благополуччя
- усвідомлювати необхідність використання принципів нетикету, поваги до цифрової ідентичності, авторських прав та персональних даних при плануванні бізнесу

Базовий	A	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> оцінити правильність обраного курсу в довгостроковій перспективі оцінити наслідки та вплив бізнес-ідей на цільові групи, ринок, суспільство та оточення оцінити вплив власного бізнесу на довкілля застосовувати принципи нетикету, поваги до цифрової ідентичності, захисту авторських прав та персональних даних при плануванні бізнесу
Достатній	B	<p>На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> оцінити правильність обраного курсу в довгостроковій перспективі оцінити наслідки та вплив бізнес-ідей на цільові групи, ринок, суспільство та оточення оцінити вплив власного бізнесу на довкілля застосовувати принципи нетикету, поваги до цифрової ідентичності, захисту авторських прав та персональних даних при плануванні бізнесу
Фаховий	C	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> оцінювати правильність обраного курсу в довгостроковій перспективі та в мінливих умовах оцінювати наслідки та вплив бізнес-ідей на цільові групи, ринок, суспільство та оточення на довгострокову перспективу оцінити вплив власного бізнесу на довкілля орієнтувати бізнес-діяльність на досягнення суспільного добробуту незалежно від зовнішніх обставин <p>використовувати принципи нетикету, поваги до цифрової ідентичності,</p> <ul style="list-style-type: none"> авторських прав та персональних даних при плануванні бізнесу на довгострокову перспективу в умовах мінливого зовнішнього середовища
Високий	D	<p>На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> оцінювати правильність обраного курсу в довгостроковій перспективі та в мінливих умовах, а також вчасно коригувати обраний курс і реагувати на непередбачувані обставини оцінювати наслідки та вплив бізнес-ідей на цільові групи, ринок, суспільство та оточення на довгострокову перспективу, пропонуючи при цьому інноваційні підходи для вдосконалення ідей запропонувати методи нейтралізації негативного впливу власного бізнесу на довкілля орієнтувати бізнес-діяльність на досягнення суспільного добробуту незалежно від зовнішніх обставин та із застосуванням інноваційних підходів підвищення суспільного добробуту <p>використовувати та вдосконалювати принципи нетикету, методи забезпечення поваги до цифрової ідентичності, дотримання авторських прав та захисту персональних даних при плануванні бізнесу на довгострокову перспективу в умовах мінливого зовнішнього середовища</p>

C2.K1. Задіяння ресурсів для створення цінності

Вміння акумулювати необхідні ресурси (людські, фінансові, матеріальні) для бізнесу й керувати ними:

- Здатність мобілізувати людей відповідно до поточних бізнес-завдань (в т. ч. застосування навичок управління персоналом/трудовами ресурсами (team management/people management), координація людських зусиль)
- Вміння акумулювати матеріальні, нематеріальні та, зокрема, цифрові ресурси, необхідні для втілення власних ідей у дію, та керувати ними (в т. ч. через розробку та реалізацію власної ресурсної стратегії)
- Вміння максимально ефективно використовувати наявні (обмежені) ресурси
- Вміння використовувати цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів
- Вміння розвивати себе та команду як основний людський ресурс, розвивати власні компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей, і керувати ними
- Піклування про власне здоров'я (свій власний ресурс)

Знання:

- знати поняття та призначення ресурсної стратегії
- знати про типи ресурсів, необхідних для ведення бізнесу
- знати теорію управління персоналом/трудовами ресурсами
- знати, які матеріальні, нематеріальні та цифрові ресурси, необхідні для втілення власних бізнес-ідей у дію
- знати цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів
- знати та розрізняти поняття технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей

Ресурсна стратегія, типи ресурсів для власного бізнесу

- фінансові ресурси** (інвестиції, джерела фінансування: власні кошти засновника компанії, позики та кредитні лінії від фінансових установ, приватних інвесторів та уряду, гранти з приватних і державних джерел для підприємців, друзі та родичі тощо, fundraising, crowd funding)
- матеріальні ресурси** (приміщення та обладнання, робоче місце, робоча телефонна лінія, та ефективні маркетингові матеріали, відповідні фізичні ресурси/товари/сировина тощо)
- інтелектуальні ресурси** (індустріальне ноу-хау, освіта, знання про свою галузь, професійні торговельні асоціації, які працюють у галузі, торгові палати, державні установи з розвитку підприємництва, підтримки малого та середнього бізнесу)
- людські ресурси** (співробітники, акумуляція талантів навколо себе, найм досвідчених професіоналів із досконалим досвідом у своїй галузі через кадрові агентства та фірми з пошуку, пошук співробітників за рекомендаціями людей, чиїм судженням довіряють, управління персоналом (team management / people management) розвиток себе та команди)
- цифрові ресурси** (цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів, відповідні інформаційні системи, ПЗ, системи захисту інформації, мобільні робочі місця, мережа)
- емоційні ресурси** (системи/команда підтримки, яка може дати їй натхнення та вказівки за потреби та зазвичай складається з друзів і сім'ї, однодумців, наставника або професійної групи)

Вміння:

- вміти розробляти ресурсні стратегії
- знати, як залучати кошти, акумулювати матеріальні, нематеріальні ресурси та управляти ними
- вміти мобілізувати людей на виконання бізнес-завдань, координувати зусилля команди
- вміти максимально ефективно використовувати наявні (обмежені) ресурси
- вміти використовувати цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів
- вміти розвивати себе та команду як основний людський ресурс
- вміти розвивати власні компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей, і керувати ними
- вміти піклуватися про власне здоров'я (свій ресурс)

Ставлення:

- прагнення до пошуку підтримки для досягнення результатів у бізнесі
- прагнути надихати зацікавлені сторони та викликати в них ентузіазм і довіру
- цінувати допомогу інших
- розуміння пріоритетності поточних бізнес-завдань при координації людських зусиль
- розуміння необхідності розробки та реалізації власної ресурсної стратегії
- прагнути максимально ефективно використовувати доступні ресурси
- прагнення до використання цифрових технологій для пошуку та мобілізації ресурсів
- прагнення до розвитку себе та команди
- усвідомлення співробітників як основного людського ресурсу
- розуміння необхідності піклування про власне здоров'я

<p>Базовий</p>	<p>А</p>	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● мобілізувати людей відповідно до поточних бізнес-завдань та координувати людські зусилля ● акумулювати матеріальні, нематеріальні та, зокрема, цифрові ресурси, необхідні для втілення власних ідей у дію ● використовувати наявні ресурси ● використовувати цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів <p>розвивати власні компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей, і керувати ними</p> <ul style="list-style-type: none"> ● піклуватися про власне здоров'я
<p>Достатній</p>	<p>В</p>	<p>На достатньому рівні самостійно вирішуючи прості проблеми, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● мобілізувати людей відповідно до поточних бізнес-завдань, застосовувати на практиці знання про управління персоналом/трудовами ресурсами (team management/people management) ● координувати людські зусилля ● акумулювати матеріальні, нематеріальні та, зокрема, цифрові ресурси, необхідні для втілення власних ідей у дію, і керувати ними ● ефективно використовувати наявні ресурси ● використовувати цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів <p>розвивати власні компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей</p> <ul style="list-style-type: none"> ● зберігати власний ресурс
<p>Фаховий</p>	<p>С</p>	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● мобілізувати людей відповідно до поточних бізнес-завдань та в умовах невизначеності (в т. ч. із застосуванням навичок управління персоналом/трудовами ресурсами) ● координувати людські зусилля з урахуванням наявних ризиків ● акумулювати матеріальні, нематеріальні та цифрові ресурси, необхідні для втілення власних ідей у дію, та керувати ними ● розробляти та реалізувати власну ресурсну стратегію ● максимально ефективно використовувати наявні (обмежені) ресурси, в т. ч. в умовах невизначеності ● використовувати широкий спектр цифрових технологій для пошуку та мобілізації ресурсів для власного бізнесу <p>розвивати себе та команду (як основний людський ресурс) через підвищення рівня компетентностей та знань, необхідних для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей</p> <ul style="list-style-type: none"> ● керувати компетентностями персоналу ● піклуватися про власне здоров'я з використанням сучасних методів самовдосконалення

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- впроваджувати нові підходи до мобілізації людей відповідно до поточних бізнес-завдань та в умовах невизначеності
- впроваджувати нові підходи до управління персоналом/трудовими ресурсами (team management/people management) та координації людських зусиль
- акумулювати матеріальні, нематеріальні та цифрові ресурси, необхідні для втілення інноваційних бізнес-ідей у дію та новаторства
- розробляти та чітко дотримуватися комплексної ресурсної стратегії
- впроваджувати сучасні методи для максимально ефективного використання наявних (обмежених) ресурсів
- застосовувати новітні цифрові технології для пошуку та мобілізації ресурсів
- розробляти власні програми для підвищення рівня компетентностей та знань персоналу, необхідних для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей
- розробляти та впроваджувати комплексні програми збереження здоров'я людського ресурсу з використанням сучасних методів самовдосконалення

С2.К2. Фінансово-економічна та правова грамотність

Застосування законодавства, економічних та фінансових теорій у бізнесі
Впровадження фінансових та економічних «ноу-хау»

Знання:

- знати про наявні методи та інструменти оцінки вартості втілення ідей у дію та створення цінностей
- володіти теоретичними знаннями на стику економіки, менеджменту, аналітики та сучасних інформаційних технологій
- знати актуальні законодавчі тенденції у сфері власної бізнес-діяльності
- знати техніки фандрайзингу, краудфандингу та залучення інвестицій
- знати принципи захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи в бізнесі

Вміння:

- вміти оцінювати вартість втілення ідей в дію та створення цінностей
- вміти планувати, впроваджувати, регулярно оцінювати та вдосконалювати власні фінансові рішення
- вести бізнес із застосуванням знань та навичок на стику економіки, менеджменту, аналітики з активним залученням сучасних інформаційних технологій
- вчасно реагувати на поточні законодавчі тенденції у сфері власної бізнес-діяльності
- бути спроможним за необхідності задіювати техніки фандрайзингу, краудфандингу та залучення інвестицій
- дотримуватися принципів захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи при веденні бізнесу

Ставлення:

- усвідомлювати необхідність проведення оцінки вартості втілення ідей в дію
- прагнути до регулярного оцінювання та вдосконалення власних фінансових рішень
- бути активним у залученні сучасних інформаційних технологій у бізнес-діяльності
- бути готовим вчасно реагувати на поточні законодавчі тенденції у сфері власної бізнес-діяльності
- усвідомлювати необхідність дотримання принципів захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи при веденні бізнесу

Базовий	А	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оцінювати вартість втілення ідеї в дію та створення цінностей ● планувати, впроваджувати, оцінювати власні фінансові рішення ● застосовувати знання та навички на стику економіки, менеджменту, аналітики з використанням інформаційних технологій ● враховувати у своїй бізнес-діяльності поточні законодавчі тенденції ● задіювати техніки фандрайзингу, краудфандингу та залучення інвестицій ● дотримуватися принципів захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи при веденні бізнесу
Достатній	В	<p>На достатньому рівні самостійно вирішуючи прості проблеми, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оцінювати вартість втілення ідеї в дію та створення цінностей ● планувати, впроваджувати, регулярно оцінювати власні фінансові рішення ● застосовувати знання та навички на стику економіки, менеджменту, аналітики з активним використанням інформаційних технологій ● реагувати у своїй бізнес-діяльності на поточні законодавчі тенденції ● задіювати техніки фандрайзингу, краудфандингу та залучення інвестицій ● усвідомлено дотримуватися принципів захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи при веденні бізнесу
Фаховий	С	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оцінювати вартість втілення ідеї в дію та створення цінностей з урахуванням всіх поточних і можливих ризиків ● планувати, впроваджувати, регулярно оцінювати та вдосконалювати власні фінансові рішення ● вести бізнес із застосуванням знань та навичок на стику економіки, менеджменту, аналітики з активним залученням сучасних інформаційних технологій ● миттєво реагувати на поточні законодавчі тенденції у сфері власної бізнес-діяльності ● регулярно задіювати техніки фандрайзингу, краудфандингу та залучення інвестицій ● усвідомлено та постійно дотримуватися принципів захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи при веденні бізнесу

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- оцінювати вартість втілення ідеї в дію та створення цінностей з урахуванням всіх поточних і можливих ризиків
 - планувати, впроваджувати, регулярно оцінювати та вдосконалювати власні фінансові рішення з використанням інноваційних підходів
- вдосконалювати власні бізнес-процеси із застосуванням знань та навичок на стику економіки, менеджменту, аналітики з активним залученням новітніх та/ або інноваційних інформаційних технологій, пропонувати в контексті нові технологічні рішення для вдосконалення бізнесу
- миттєво реагувати на поточні законодавчі тенденції у сфері власної бізнес-діяльності, пропонувати прогресивні законодавчі зміни у сфері власної бізнес-діяльності
 - регулярно задіювати техніки фандрайзингу, краудфандингу, залучення інвестицій та інновацій у бізнес-діяльність
 - усвідомлено та постійно дотримуватися принципів захисту авторських прав, прав споживачів та економічної свободи при веденні бізнесу
 - впроваджувати фінансові та економічні «ноу-хау» до власної бізнес-діяльності

С2.К3. Лідерство та управління

Належне управління бізнесом (операційний менеджмент, управління персоналом/командами, ресурсами, проектами, процесами, змінами тощо)

Знання:

- знати методи постановки довгострокових, середньострокових та короткострокових цілей
- знати основні принципи та підходи оперативного планування
- знати підходи та методи вибудовування організаційної структури підприємства
- знати основи управління персоналом
- знати основи проєктного менеджменту
- знати різноманітні методика організації часу (Time management), знати поняття «матриці часу»
- володіти теорією та методами управління ризиками (Risk Management)
- знати про технології штучного інтелекту, машинного навчання (глибинного навчання)

Вміння:

- вміти ставити довгострокові, середньострокові та короткострокові цілі та досягати їх у процесі управління бізнес-процесами
- мати здатність визначати пріоритети при оперативному плануванні
- вміти пріоритезувати та фокусуватися на головному (WIGs vs PIGs) відповідно до поставлених цілей та завдань
- вміти вибудовувати та постійно вдосконалювати організаційну структуру організації та ефективно управляти персоналом
- бути здатним управляти процесами та застосовувати проєктний підхід у підприємницькій діяльності (Project Management)
- бути здатним застосовувати методика організації часу (Time management) для виконання поточних задач, проєктів та подій при веденні бізнесу
- вміти управляти ризиками (Risk Management)
- вміти використовувати технології штучного інтелекту, машинного навчання (глибинного навчання) для підтримки прийняття управлінських рішень

Ставлення:

- мати відповідальне ставлення до постановки довгострокових, середньострокових та короткострокових цілей та їх досягнення у процесі управління бізнес-процесами
- фокусуватися на головному відповідно до поставлених цілей та завдань
- бути готовим до постійного вдосконалення організаційної структури організації
- усвідомлювати необхідність проєктного підходу для підприємницької діяльності
- усвідомлювати поняття «матриці часу» та «управління часом»
- відповідально ставитися до управління ризиками
- мати прагнення до застосування сучасних технологій у бізнесі

<p>Базовий</p>	<p>А</p>	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ставити довгострокові, середньострокові та короткострокові цілі та досягати їх у процесі управління бізнес-процесами ● визначати пріоритети при оперативному плануванні ● вибудовувати організаційну структуру підприємства ● управляти персоналом ● управляти процесами та застосовувати проектний підхід у підприємницькій діяльності ● застосовувати методики організації часу (Time management) для виконання поточних задач, проектів та подій при веденні бізнесу ● управляти ризиками (Risk Management)
<p>Достатній</p>	<p>В</p>	<p>На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ставити довгострокові, середньострокові та короткострокові цілі та досягати їх у процесі управління бізнес-процесами ● визначати пріоритети при оперативному плануванні ● вибудовувати організаційну структуру підприємства ● пріоритезувати та фокусуватися на головному (WIGs vs PIGs) відповідно до поставлених цілей та завдань ● управляти персоналом ● управляти процесами та застосовувати проектний підхід у підприємницькій діяльності ● застосовувати методики організації часу (Time management) для виконання поточних задач, проектів та подій при веденні бізнесу ● управляти ризиками (Risk Management) ● використовувати технології штучного інтелекту, машинного навчання (глибинного навчання) для підтримки прийняття управлінських рішень
<p>Фаховий</p>	<p>С</p>	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ставити довгострокові, середньострокові та короткострокові цілі та досягати їх у процесі управління бізнес-процесами та в умовах невизначеності ● визначати пріоритети при оперативному плануванні з урахуванням всіх можливих ризиків ● визначати й виконувати пріоритети в бізнес-діяльності в умовах невизначеності та обмеженості ресурсів ● вибудовувати та постійно вдосконалювати організаційну структуру підприємства ● ефективно управляти персоналом в умовах невизначеності та обмеженості ресурсів ● управляти процесами у підприємницькій діяльності із застосуванням проектного підходу (Project Management) та інших суміжних методик ● застосовувати методики організації часу свого та персоналу (Time management) для виконання поточних задач, проектів та подій при веденні бізнесу ● управляти ризиками (Risk Management) в умовах невизначеності ● використовувати технології штучного інтелекту, машинного навчання (глибинного навчання) для підтримки прийняття управлінських рішень

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- ставити довгострокові, середньострокові та короткострокові цілі та досягати їх у процесі управління інноваційними бізнес-процесами та в умовах невизначеності
- визначати пріоритети при оперативному плануванні з урахуванням всіх можливих ризиків та можливостей впровадження інновацій
- визначати та виконувати інноваційні пріоритети в бізнес-діяльності в умовах невизначеності й обмеженості ресурсів
- використовувати новітні методи побудови та вдосконалення організаційної структури підприємства
- застосовувати сучасні та впроваджувати власні рішення для максимально ефективного управління персоналом в умовах невизначеності та обмеженості ресурсів
- застосовувати сучасні та впроваджувати власні рішення для управління процесами в підприємницькій діяльності із застосуванням проектного підходу (Project Management) та інших суміжних (в т. ч. інноваційних) методик
- впроваджувати новітні технології для організації часу свого та персоналу для виконання поточних задач, проектів та подій при веденні бізнесу
- застосовувати сучасні та впроваджувати власні рішення, управляти ризиками (Risk Management) в умовах невизначеності та наявності інноваційних технологій
- використовувати та вдосконалювати технології штучного інтелекту, машинного навчання (глибинного навчання) для прийняття управлінських рішень

С2.К4. Взаємодія та комунікація

Ефективна співпраця та комунікація в бізнес-середовищі, здатність гуртувати довкола себе людей
Створення команди, вміння співпрацювати

Знання:

- знати сучасні методика та техніки ефективної бізнес-комунікації
- знати цифрові технології, які можуть бути використані для організації ефективної бізнес-комунікації
- знати про різноманітні моделі/підходи побудови ефективних бізнес-партнерств
- знати різноманітні маркетингові технології та інструменти цифрового маркетингу
- володіти теорією про управління конфліктами
- знати про інструменти створення та управління власною цифровою ідентичністю

Вміння:

- вміти будувати відносини довіри
- вміти ефективно спілкуватись, переконувати інших, презентувати, вести переговори, проявляти лідерські здібності, гуртувати довкола себе людей, однодумців, інвесторів, стейкхолдерів
- бути здатним переконувати та впливати на мотивацію своїх співробітників, співпрацювати з іншими з метою розвитку та втілення ідей
- вміти налагоджувати та провадити успішну/ефективну бізнес-комунікацію (в т. ч. формування іміджу; налагодження відносин з цільовими аудиторіями; здобуття інформації для прийняття рішень; пошук та виявлення нових можливостей для бізнесу; налагодження комунікацій всередині організації), в тому числі із використанням цифрових технологій
- вміти будувати ефективні бізнес-партнерства (в т. ч. із використанням різноманітних моделей/підходів)
- бути здатним ефективно просувати продукт/цінність як результат підприємницької діяльності (в т. ч. із застосуванням маркетингових технологій та цифрового маркетингу)
- вміти вирішувати конфлікти і позитивно сприймати конкуренцію
- бути здатним створити та управляти власною цифровою ідентичністю

Ставлення:

- усвідомлювати важливість відносин на основі довіри
- бути готовим до переконання інших, ведення складних переговорів, взяття на себе відповідальності, в т. ч. за інших
- бути готовим своєчасно повідомляти про власні очікування від бізнес-діяльності
- відповідально ставитися до формування власного іміджу та власної цифрової ідентичності, відносин з цільовими аудиторіями, нових можливостей для бізнесу, просування та формування брендів
- позитивно сприймати конкуренцію

Базовий	А	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ефективно спілкуватись, переконувати інших, презентувати, вести переговори, гуртувати довкола себе людей, однодумців, інвесторів, стейкхолдерів ● співпрацювати з іншими з метою розвитку та втілення ідей ● формувати імідж ● налагоджувати відносини з цільовими аудиторіями ● здобувати інформацію для прийняття рішень ● налагоджувати комунікацію всередині організації (в тому числі із використанням цифрових технологій) ● просувати продукт/цінність як результат підприємницької діяльності (в т. ч. із застосуванням маркетингових технологій та цифрового маркетингу) ● створювати та управляти цифровою ідентичністю
Достатній	В	<p>На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ефективно спілкуватись, переконувати інших, презентувати, вести переговори, проявляти лідерські здібності, гуртувати довкола себе людей, однодумців, інвесторів, стейкхолдерів ● співпрацювати з іншими з метою розвитку та втілення ідей ● формувати імідж ● налагоджувати відносини з цільовими аудиторіями ● здобувати інформацію для прийняття рішень ● налагоджувати комунікацію всередині організації (в тому числі із використанням цифрових технологій) ● просувати продукт/цінність як результат підприємницької діяльності (в т. ч. із застосуванням маркетингових технологій та цифрового маркетингу) ● створювати та управляти цифровою ідентичністю
Фаховий	С	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● будувати відносини довіри ● ефективно спілкуватись, переконувати інших, презентувати, вести переговори, проявляти лідерські здібності, гуртувати довкола себе людей, однодумців, інвесторів, стейкхолдерів ● переконувати та впливати на мотивацію своїх співробітників, співпрацювати з іншими з метою розвитку та втілення ідей ● налагоджувати і провадити успішну/ефективну бізнес-комунікацію, в тому числі із використанням цифрових технологій ● застосовувати різноманітні моделі/підходи до побудови ефективних бізнес-партнерств ● ефективно просувати продукт/цінність як результат підприємницької діяльності із застосуванням маркетингових технологій та цифрового маркетингу ● вирішувати конфлікти ● вигравати конкуренцію ● створювати й управляти власною цифровою ідентичністю та ефективно просувати її

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- будувати бізнес-відносини переважно на основі довіри
- ефективно спілкуватись та переконувати інших з використанням сучасних технік ефективної комунікації
- вести переговори, проявляти лідерські здібності та залучати інвесторів і стейкхолдерів через пропозицію інновацій та новаторство
- переконувати та впливати на мотивацію своїх співробітників, надаючи гідний приклад для наслідування
- налагоджувати і провадити успішну/ефективну бізнес-комунікацію з використанням новітніх цифрових технологій, пропонувати власні методики для побудови ефективних систем бізнес-комунікації
- розробляти та впроваджувати нові моделі/підходи до побудови ефективних бізнес-партнерств з урахуванням викликів сьогодення
- ефективно просувати продукт/цінність як результат підприємницької діяльності із застосуванням сучасних/останніх маркетингових технологій та інструментів цифрового маркетингу, пропонувати власні технології та інструменти в контексті
- розробляти та впроваджувати адаптивні моделі вирішення конфліктів
- розробляти власні стратегії подолання конкурентів
- створювати та ефективно просувати власну цифрову ідентичність з використанням новітніх технологій, в т. ч. власного авторства, розробляти відповідні стратегії в контексті

C2.K5. Бізнес-аналітика для підтримки прийняття рішень

Здатність використовувати навички критичного та аналітичного мислення для аналізу ефективності бізнесу й підтримки прийняття рішень

Знання:

- знати інструменти аналізу ефективності бізнес-процесів
- знати інструменти аналізу та інтерпретації даних
- знати інструменти та методи оцінки достовірності і надійності джерел даних, інформації та цифрового контенту
- знати про інструменти перегляду, структурування, обробки та інтерпретації бізнес-даних
- знати про професійні цифрові застосунки та інструменти для аналізу й оцінювання ефективності бізнесу з метою підтримки процесів прийняття рішень
- знати методики аналізу та синтезу економічної інформації для розвитку бізнесу
- знати інструменти аналізу й оцінювання продуктивності співробітників

Вміння:

- вміти аналізувати ефективність та вдосконалювати бізнес-процеси
- вміти аналізувати та інтерпретувати дані
- вміти аналізувати, порівнювати та критично оцінювати достовірність і надійність джерел даних, інформації та цифрового контенту
- вміти переглядати, структурувати та аналізувати, обробляти та інтерпретувати бізнес-дані
- вміти встановлювати причиново-наслідкові зв'язки
- вміти використовувати професійні цифрові застосунки та інструменти для аналізу й оцінювання ефективності бізнесу з метою підтримки процесів прийняття рішень
- вміти абстрактно мислити, аналізувати і синтезувати економічну інформацію для розвитку бізнесу в складних і непередбачуваних умовах
- вміти аналізувати та оцінювати продуктивність співробітників

Ставлення:

- ставитись відповідально до аналізу ефективності та вдосконалення бізнес-процесів
- усвідомлювати важливість правильного аналізу та інтерпретації даних для прийняття виважених бізнес-рішень
- уважно ставитись до рівня достовірності і надійності джерел даних, інформації та цифрового контенту
- прагнути до розвитку власної здібності встановлювати причиново-наслідкові зв'язки
- прагнути до постійного використання професійних цифрових застосунків для аналізу та оцінювання ефективності бізнесу
- намагались абстрактно мислити для аналізу і синтезу економічної інформації
- уважно ставитись до рівня продуктивності співробітників

Базовий	А	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● використовувати інструменти аналізу ефективності бізнес-процесів ● застосовувати інструменти аналізу та інтерпретації даних ● застосовувати інструменти та методи оцінки достовірності і надійності джерел даних, інформації та цифрового контенту ● використовувати інструменти перегляду, структурування, обробки та інтерпретації бізнес-даних ● використовувати професійні цифрові застосунки та інструменти для аналізу й оцінювання ефективності бізнесу ● застосовувати методики аналізу та синтезу економічної інформації ● використовувати інструменти аналізу й оцінювання продуктивності співробітників
Достатній	В	<p>На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб, вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● використовувати інструменти аналізу ефективності бізнес-процесів ● застосовувати інструменти аналізу та інтерпретації даних ● застосовувати інструменти та методи оцінки достовірності і надійності джерел даних, інформації та цифрового контенту ● використовувати інструменти перегляду, структурування, обробки та інтерпретації бізнес-даних ● використовувати професійні цифрові застосунки та інструменти для аналізу та оцінювання ефективності бізнесу з метою підтримки процесів прийняття рішень ● застосовувати методики аналізу та синтезу економічної інформації для розвитку бізнесу ● використовувати інструменти аналізу та оцінювання продуктивності співробітників
Фаховий	С	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● аналізувати ефективність та вдосконалювати бізнес-процеси ● аналізувати та інтерпретувати дані ● аналізувати, порівнювати та критично оцінювати достовірність і надійність джерел даних, інформації та цифрового контенту ● переглядати, структурувати та аналізувати, обробляти та інтерпретувати бізнес-дані ● встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в складних і непередбачуваних умовах ● використовувати професійні цифрові застосунки та інструменти для аналізу та оцінювання ефективності бізнесу з метою підтримки процесів прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах ● абстрактно мислити, аналізувати і синтезувати економічну інформацію для розвитку бізнесу в складних і непередбачуваних умовах ● аналізувати та оцінювати продуктивність співробітників

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- впроваджувати сучасні інструменти для збору, аналізу та інтерпретації великих обсягів даних для прийняття рішень на їх основі в складних і непередбачуваних умовах
- регулярно застосовувати інноваційні/нові цифрові технології для бізнес-аналітики: збору, порівняння, аналізу та обробки даних, статистичної обробки інформації
- розробляти власні нові релевантні методики для аналізу ефективності та вдосконалення бізнес-процесів у складних і непередбачуваних умовах
- застосовувати інноваційні технологічні рішення для перевірки достовірності й надійності джерел даних, інформації та цифрового контенту
- розробляти власні ефективні системи для презентації, структурування, аналізу, обробки та інтерпретації бізнес-даних
- розробляти рекомендації для оптимізації, вдосконалення та імплементації професійних цифрових застосунків та інструментів для аналізу та оцінювання ефективності бізнесу
- впроваджувати новітні/інноваційні методи та інструменти для аналізу, оцінки та підвищення продуктивності співробітників

С3.К1. Саморозвиток та самонавчання**Знання:**

- мати знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи
- знати інструменти отримання зворотного зв'язку від команди організації
- знати інструменти та способи оцінки якості навчальних програм/курсів для розвитку себе й компетентностей власної команди
- знати теоретичні аспекти у сфері кризового менеджменту
- знати успішні бізнес-практики у власній бізнес-сфері

Вміння:

- вміти розвивати себе та команду як основний людський ресурс (розвивати компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей, і керувати ними)
- вміти вчитися разом з іншими колегами і наставниками
- вміти оцінювати, взаємооцінювати сильні та слабкі професійні якості команди, отримувати зворотний зв'язок (в т. ч. проводити опитування, фокус-групи, інтерв'ю та ін.)
- вміння оцінити якість запропонованих навчальних програм/курсів на відповідність власним потребам та потребам співробітників
- вміння навчатись на досвіді (і з успіху, і з поразки – як власних, так і інших)
- вміння використовувати проблемні та кризові бізнес-ситуації як можливість навчатися
- мати здатність розкривати та розвивати таланти співробітників/команди (Unleash Talents)
- мати здатність адаптувати успішні бізнес-практики до потреб власного бізнесу/підприємств

Ставлення:

- прагнути до саморозвитку та розвитку своєї команди
- мати бажання вчитися разом з іншими колегами і наставниками
- мати схильність до регулярного використання результатів зворотного зв'язку для формування висновків про рівень розвитку себе та колег по бізнесу
- уважно ставитись до потреб співробітників у навчанні
- уважно ставитись до досвіду інших та до вже успішних бізнес-практик
- цінувати таланти співробітників/команди

Базовий**А**

На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:

- розвивати власні компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей
- проводити опитування, фокус-групи, інтерв'ю, інше для визначення сильних та слабких професійних якостей команди
- використовувати доступні навчальні програми/курси відповідно до власних потреб та потреб співробітників
- використовувати теоретичні аспекти та кейси кризового менеджменту на практиці у бізнес-діяльності
- адаптувати успішні бізнес-практики до потреб власного бізнесу

Достатній**В**

На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб вміти:

- розвивати власні компетентності та знання, необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей
- проводити опитування, фокус-групи, інтерв'ю, інше для визначення сильних та слабких професійних якостей команди
- використовувати доступні навчальні програми/курси відповідно до власних потреб та потреб співробітників
- використовувати теоретичні аспекти та кейси кризового менеджменту на практиці в бізнес-діяльності
- адаптувати успішні бізнес-практики до потреб власного бізнесу

Фаховий**С**

На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:

- розвивати компетентності та знання (як власні, так і команди), необхідні для різних напрямів та етапів розвитку власної справи, зокрема, технічних, юридичних, податкових та цифрових компетентностей, а також вміння керувати відповідними компетентностями
- вчитися разом з іншими колегами і наставниками
- вміти вибудовувати систему регулярного оцінювання сильних та слабких професійних якостей команди, яка забезпечує регулярне отримання зворотного зв'язку (в т. ч. через використання відповідних класичних та нестандартних інструментів: опитування, фокус-групи, інтерв'ю, ретрити, інше подібне)
- оцінити якість запропонованих навчальних програм/курсів на відповідність власним потребам та потребам співробітників
- використовувати досвід, проблемні та кризові бізнес-ситуації, успішні бізнес-практики як можливість навчатися
- налагоджувати постійно активну систему розкриття та розвитку талантів співробітників/команди
- адаптувати успішні бізнес-практики до практичних потреб власного бізнесу/підприємств

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- створювати власні програми розвитку компетентностей і знань, необхідних для різних напрямів та етапів розвитку бізнесу відповідно до останніх тенденцій та сучасних технологічних рішень
- організовувати процеси регулярного спільного навчання персоналу та керівництва організації
- пропонувати нові методи та системи регулярного оцінювання сильних та слабких професійних якостей команди, в т. ч. для регулярного отримання зворотного зв'язку
- розробляти власні навчальні програми/курси відповідно до власних потреб, потреб співробітників та останніх економічних і технологічних тенденцій
- поширювати власний позитивний досвід та власні успішні бізнес-практики для навчання інших
- пропонувати нові релевантні системи розкриття та розвитку талантів співробітників/команди
- створювати успішні бізнес-практики та поширювати їх у бізнес- середовищі, дотичному до власного бізнесу

С3.К2. Дотримання етики та забезпечення сталого розвитку

Вміння діяти відповідально до навколишнього середовища та особистості

Знання:

- знати базові принципи етики та поваги до особистості
- знати теоретичні й нормативно-правові аспекти дотримання безпеки та захисту прав споживачів (в т. ч. у цифрових середовищах)
- знати правила мережевого етикету (нетикету) в цифрових середовищах
- знати принципи та нормативно-правові аспекти у сфері захисту персональних даних
- знати принципи дотримання корпоративної культури та соціальної відповідальності бізнесу
- мати обізнаність про гуманні принципи і цінності
- знати та розуміти глобальні цілі сталого розвитку (Sustainable Development)

Вміння:

- вміти дотримуватися етики та поваги до особистості при веденні бізнесу (поважне ставлення до партнерів, співробітників та споживачів)
- вміти забезпечити споживачів кінцевої продукції та/або послуги (в т. ч. у цифрових середовищах)
- вміти дотримуватися правил мережевого етикету (нетикету) у процесах бізнес-взаємодії в цифрових середовищах
- вміти забезпечити захист персональних даних співробітників, партнерів та клієнтів
- мати здатність мінімізувати шкідливий вплив бізнесу на навколишнє середовище, в т. ч. через додаткові інвестиції
- мати здатність формувати корпоративну культуру та дотримуватись соціальної відповідальності бізнесу
- мати здатність інтегрувати гуманні принципи і цінності в рефлексивний і критичний спосіб до бізнес-діяльності в різних контекстах і спільнотах
- вміти дотримуватись глобальних цілей сталого розвитку при веденні бізнесу (Sustainable Development: www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals)

Ставлення:

- поважати принципи етики та поваги до особистості при веденні бізнесу
- поважати своїх партнерів, співробітників та споживачів
- усвідомлювати важливість безпеки споживачів кінцевої продукції та/або послуги (в т. ч. у цифрових середовищах)
- поважати правила мережевого етикету (нетикету)
- усвідомлювати важливість та необхідність захисту персональних даних особистості
- усвідомлювати необхідність мінімізації шкідливого впливу бізнесу на навколишнє середовище
- поважати принципи корпоративної культури та соціальної відповідальності бізнесу
- поважати гуманні принципи і цінності в різних контекстах і спільнотах
- усвідомлено поважати глобальні цілі сталого розвитку при веденні бізнесу

<p>Базовий</p>	<p>А</p>	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● поважно ставитися до партнерів, співробітників та споживачів ● дотримуватися безпеки споживачів кінцевої продукції та/або послуги (в т. ч. у цифрових середовищах) ● дотримуватися правил мережевого етикету (нетикету) у процесах бізнес-взаємодії в цифрових середовищах ● забезпечити захист персональних даних співробітників, партнерів та клієнтів ● мінімізувати шкідливий вплив бізнесу на навколишнє середовище ● дотримуватися корпоративної культури та соціальної відповідальності при веденні бізнесу ● використовувати гуманні принципи і цінності в бізнес-діяльності в різних контекстах ● дотримуватися глобальних цілей сталого розвитку при веденні бізнесу
<p>Достатній</p>	<p>В</p>	<p>На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● поважно ставитися до партнерів, співробітників та споживачів ● дотримуватися безпеки споживачів кінцевої продукції та/або послуги (в т. ч. у цифрових середовищах) ● дотримуватися правил мережевого етикету (нетикету) у процесах бізнес-взаємодії в цифрових середовищах ● забезпечити захист персональних даних співробітників, партнерів та клієнтів ● мінімізувати шкідливий вплив бізнесу на навколишнє середовище ● дотримуватися корпоративної культури та соціальної відповідальності при веденні бізнесу ● використовувати гуманні принципи і цінності в бізнес-діяльності в різних контекстах ● дотримуватися глобальних цілей сталого розвитку при веденні бізнесу
<p>Фаховий</p>	<p>С</p>	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● забезпечувати дотримання етики та поваги до особистості при веденні бізнесу (в т. ч. поважне ставлення до партнерів, співробітників та споживачів) ● забезпечувати дотримання безпеки споживачів кінцевої продукції та/або послуги (в т. ч. у цифрових середовищах) при веденні бізнесу ● забезпечувати дотримання правил мережевого етикету (нетикету) у процесах бізнес-взаємодії в цифрових середовищах ● впровадити систему захисту персональних даних співробітників, партнерів та клієнтів в організації ● мінімізувати шкідливий вплив бізнесу на навколишнє середовище через додаткові інвестиції та інновації ● формувати корпоративну культуру та забезпечувати соціальну відповідальність бізнесу ● інтегрувати гуманні принципи і цінності в рефлексивний і критичний спосіб до бізнес-діяльності в різних контекстах і спільнотах ● усвідомлено дотримуватися глобальних цілей сталого розвитку при веденні бізнесу

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- розробляти і впроваджувати правила та принципи дотримання етики й поваги до особистості при веденні бізнесу на постійній основі, створюючи конкретні стандарти та внутрішні політики
- розробляти і впроваджувати систему дотримання безпеки споживачів кінцевої продукції та/або послуги (в т. ч. у цифрових середовищах) при веденні бізнесу на постійній основі, створюючи конкретні стандарти та внутрішні політики
- забезпечувати дотримання правил мережевого етикету (нетикету) у процесах бізнес-взаємодії в цифрових середовищах, розробляючи та впроваджуючи відповідні стандарти та внутрішні політики
- розробляти і впроваджувати систему захисту персональних даних співробітників, партнерів та клієнтів в організації, розробляючи та впроваджуючи відповідні стандарти та внутрішні політики
- мінімізувати шкідливий вплив бізнесу на навколишнє середовище через додаткові систематичні інвестиції та впровадження інновацій
- формувати корпоративну культуру та забезпечувати соціальну відповідальність бізнесу, впроваджуючи відповідні стандарти та внутрішні політики
- інтегрувати гуманні принципи і цінності в рефлексивний і критичний спосіб до бізнес-діяльності в різних контекстах і спільнотах, впроваджуючи відповідні стандарти та внутрішні політики
- розробляти і впроваджувати систему дотримання глобальних цілей сталого розвитку при веденні бізнесу, впроваджуючи відповідні стандарти та внутрішні політики

С3.К3. Новаторство та інноваційне мислення

Вміння впроваджувати нововведення та інновації в бізнесі

Знання:

- знати про поняття «інновації» та інноваційні підходи в бізнесі
- знати підходи до визначення ефективності власного бізнесу
- бути обізнаним із технологіями машинного навчання та штучного інтелекту
- знати про поняття та принципи «наукового підприємництва»

Вміння:

- вміти проводити дослідження власної бізнес-діяльності, визначати нові підходи, напрями, шляхи її подальшого вдосконалення
- вміти досліджувати тренди, інновації й експериментувати з інноваційними підходами в бізнесі, знаходити нестандартні рішення
- вміти розпізнавати та впроваджувати інновації для подальшого розвитку й підвищення ефективності власного бізнесу
- вміти використовувати технології машинного навчання та штучного інтелекту для підвищення ефективності бізнесу (в т. ч. для обробки великої кількості неструктурованих даних для прийняття рішень, автоматизації рутинних завдань, поглиблення персоналізації маркетингу, виявлення бізнес-трендів, прискорення виробничого циклу товару, послуги тощо)
- вміти перетворювати результати наукових досліджень на комерційні інновації (зараз чи в майбутньому, в стартапі чи галузевій співпраці)

Ставлення:

- прагнути до впровадження нових підходів для вдосконалення власної бізнес-діяльності
- не боятися експериментувати з інноваційними підходами в бізнесі
- бути готовим до використання нестандартних рішень у бізнесі
- прагнути до використання нових технологій у бізнесі
- спрямовувати власне мислення на перетворення результатів наукових досліджень на комерційні інновації

Базовий	А	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● проводити дослідження власної бізнес-діяльності ● визначати нові підходи, напрями для вдосконалення власної бізнес-діяльності ● визначати інноваційні тренди, розрізняти типи інновацій ● пропонувати нестандартні рішення для бізнесу ● розпізнавати інновації, необхідні для подальшого розвитку та підвищення ефективності власного бізнесу <p>використовувати технології для обробки великої кількості неструктурованих даних для прийняття рішень, автоматизації рутинних завдань, поглиблення персоналізації маркетингу, виявлення бізнес-трендів, прискорення виробничого циклу товару, послуги тощо</p>
Достатній	В	<p>На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● проводити дослідження власної бізнес-діяльності ● визначати нові підходи, напрями для вдосконалення власної бізнес-діяльності ● визначати інноваційні тренди, розрізняти типи інновацій ● пропонувати нестандартні рішення для бізнесу ● розпізнавати інновації, необхідні для подальшого розвитку та підвищення ефективності власного бізнесу <p>використовувати технології для обробки великої кількості неструктурованих даних для прийняття рішень, автоматизації рутинних завдань, поглиблення персоналізації маркетингу, виявлення бізнес-трендів, прискорення виробничого циклу товару, послуги тощо</p>
Фаховий	С	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● проводити дослідження власної бізнес-діяльності ● визначати нові підходи, напрями, шляхи подальшого вдосконалення бізнесу на основі досліджень ● досліджувати тренди, інновації й експериментувати з інноваційними підходами в бізнесі ● знаходити нестандартні рішення для бізнесу ● розпізнавати та впроваджувати інновації для подальшого розвитку й підвищення ефективності власного бізнесу ● використовувати широкий спектр технологій машинного навчання та штучного інтелекту для підвищення ефективності бізнесу ● перетворювати результати наукових досліджень на комерційні інновації у стартапі та/або галузевій співпраці

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- систематично проводити дослідження власної бізнес-діяльності, в т. ч. і в мінливому бізнес-середовищі
- розробляти нові підходи, напрями, шляхи подальшого вдосконалення бізнесу на основі досліджень та власних інноваційних розробок
- систематично досліджувати тренди, інновації й експериментувати з інноваційними підходами в бізнесі
- розробляти нестандартні рішення для бізнесу
- розробляти та впроваджувати інновації для подальшого розвитку й підвищення ефективності власного бізнесу
- розробляти та застосовувати широкий спектр технологій машинного навчання та штучного інтелекту для підвищення ефективності бізнесу
- систематично перетворювати результати актуальних/передових наукових досліджень/розробок на комерційні інновації у стартапі та/або галузевій співпраці

С3.К4. Долання викликів

Вирішення проблем. Долання бар'єрів, пов'язаних із неоднозначністю, невизначеністю та ризиками

Знання:

- знати теоретичні аспекти «менеджменту змін» (Change Management)
- знати широкий спектр обчислювальної техніки та інформаційних технологій для використання в бізнес-діяльності
- знати різноманітні теорії розв'язання задач
- знати теоретичні аспекти управління конфліктами
- знати методи та техніки антикризового управління/кризового менеджменту (Crisis Management)

Вміння:

- вміти структуровано порівнювати та оцінювати нові ідеї і прототипи на ранніх етапах для зменшення ризиків поразки
- мати здатність адаптуватися до форс-мажорних обставин або непередбачених змін та управляти змінами в умовах невизначеності
- вміти приймати рішення в умовах невизначеності, коли результат такого рішення непевний і доступна інформація неповна чи двозначна або коли існує ризик отримання неочікуваних результатів у бізнесі
- мати здатність розв'язувати задачі/вирішувати проблеми із застосуванням обчислювальної техніки та інформаційних технологій (Computational thinking)
- мати здатність застосовувати різноманітні теорії розв'язання задач/вирішення проблем на практиці (Problem Solving)
- вміти вирішувати конфлікти і позитивно сприймати конкуренцію
- мати здатність критично аналізувати і стратегічно мислити під час визначення та вирішення проблем
- вміти застосовувати методи та техніки антикризового управління/кризового менеджменту на практиці (Crisis Management)
- мати здатність продовжувати підприємницьку діяльність попри численні складні перепони

Ставлення:

- бути готовим адаптуватися до форс-мажорних обставин або непередбачених змін
- не боятися приймати рішення в умовах невизначеності
- прагнути до застосування обчислювальної техніки та інформаційних технологій при вирішенні проблем на практиці
- не боятись конфліктних ситуацій
- позитивно сприймати конкуренцію
- мати критичне ставлення до будь-якої інформації, що стосується появи та/або вирішення проблем
- мати готовність продовжувати підприємницьку діяльність попри численні складні перепони

Базовий

А

На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:

- порівнювати та оцінювати нові ідеї і прототипи для зменшення ризиків поразки
- адаптуватися до форс-мажорних обставин або непередбачених змін
- розв'язувати задачі/вирішувати проблеми із застосуванням обчислювальної техніки та інформаційних технологій
- застосовувати різноманітні теорії розв'язання задач/вирішення проблем на практиці
- діяти в конфліктних ситуаціях
- критично аналізувати під час визначення та вирішення проблем
- застосовувати методи та техніки антикризового управління/кризового менеджменту на практиці

Достатній

В

На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб вміти:

- порівнювати та оцінювати нові ідеї і прототипи для зменшення ризиків поразки
- адаптуватися до форс-мажорних обставин або непередбачених змін
- розв'язувати задачі/вирішувати проблеми із застосуванням обчислювальної техніки та інформаційних технологій
- застосовувати різноманітні теорії розв'язання задач/вирішення проблем на практиці
- діяти при конфліктних ситуаціях та вирішувати конфлікти
- критично аналізувати під час визначення та вирішення проблем
- застосовувати методи та техніки антикризового управління/кризового менеджменту на практиці

Фаховий

С

На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:

- систематично структуровано порівнювати та оцінювати нові ідеї і прототипи на ранніх етапах для зменшення ризиків поразки
- адаптуватися до форс-мажорних обставин або непередбачених змін та управляти змінами в умовах невизначеності
- приймати рішення в умовах невизначеності (коли результат рішення непевний, доступна інформація неповна чи двозначна, існує ризик отримання неочікуваних результатів у бізнесі)
- розв'язувати задачі/вирішувати проблеми із застосуванням обчислювальної техніки та інформаційних технологій на регулярній основі (Computational thinking)
- систематично застосовувати широкий спектр теорій розв'язання задач/вирішення проблем на практиці (Problem Solving)
- ефективно вирішувати конфлікти без шкоди своїм конкурентним позиціям
- критично аналізувати та стратегічно мислити під час визначення й вирішення проблем
- систематично застосовувати методи та техніки антикризового управління/кризового менеджменту на практиці (Crisis Management)

Високий

D

На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:

- систематично структуровано порівнювати, оцінювати та пропонувати нові ідеї і прототипи для зменшення ризиків поразки
- пропонувати системи та рішення управління змінами в умовах невизначеності
- приймати рішення в умовах невизначеності (коли результат рішення непевний, доступна інформація неповна чи двозначна, існує ризик отримання неочікуваних результатів у бізнесі)
- пропонувати та впроваджувати інноваційні ідеї та рішення для розв'язання задач/вирішення проблеми із застосуванням обчислювальної техніки та інформаційних технологій на регулярній основі
- пропонувати нові/інноваційні підходи до розв'язання задач/вирішення проблем на практиці
- ефективно вирішувати конфлікти без шкоди своїм конкурентним позиціям
- систематично перетворювати результати актуальних/передових наукових досліджень/критично аналізувати та стратегічно мислити під час визначення й вирішення проблем/розробок на комерційні інновації у стартапі та/або галузевій співпраці
- розробляти нові/інноваційні методи та техніки антикризового управління/ кризового менеджменту на практиці

С3.К5. Цифрова трансформація бізнес-процесів

Впровадження сучасних цифрових технологій у бізнес-процеси (бізнес-комунікації, цифрового маркетингу, продажів, бізнес-аналітики, кіберзахисту тощо)

Знання:

- знати про наявні цифрові технології, які можуть бути використані для вдосконалення бізнес-процесів
- знати про нові цифрові технології та цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів
- знати про способи автоматизації бізнес-процесів
- знати поняття та сутність «цифрової ідентичності»
- знати та розрізняти види бізнес-моделей цифрового підприємництва
- знати теоретичні аспекти цифрового маркетингу
- знати теоретичні аспекти цифрового PR
- розуміти поняття «цифрового робочого місця»
- знати способи оцінювання/вимірювання цифрових компетентностей співробітників

Вміння:

- вміти розпізнавати та впроваджувати нові цифрові технології й цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів
- вміти використовувати цифрові технології та цифрову інфраструктуру для автоматизації та покращення бізнес-процесів (в т. ч. управління фінансами, кадрами, логістикою, проектами, ресурсами, часом тощо)
- вміти використовувати цифрові ідентичності для посилення позицій власного бізнесу на ринку
- вміти вирішувати технічні та професійні проблеми засобами цифрових технологій
- вміти впроваджувати бізнес-моделі цифрового підприємництва
- вміти просувати бізнес у цифровому середовищі
- вміти вибудовувати та реалізовувати стратегії розширення присутності бренду в цифровому середовищі
- вміти підвищувати ефективність працівників шляхом впровадження «цифрового робочого місця»
- вміти оцінювати рівень необхідних цифрових компетентностей співробітників

Ставлення:

- усвідомлювати потенціал цифрових технологій для вдосконалення бізнес-процесів
- прагнути впроваджувати нові цифрові технології та цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів
- прагнути до систематичного використання цифрових ідентичностей для посилення позицій власного бізнесу на ринку
- бути готовим вирішувати технічні та професійні проблеми засобами цифрових технологій
- прагнути розвивати необхідні навички для просування бізнесу в цифровому середовищі
- розуміти необхідність підвищувати ефективність працівників
- розуміти важливість розвитку необхідних цифрових компетентностей співробітників

<p>Базовий</p>	<p>А</p>	<p>На базовому рівні та під керівництвом інших або за шаблоном/інструкцією знати, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розпізнавати нові цифрові технології та цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів ● використовувати цифрові технології та цифрову інфраструктуру для автоматизації та покращення бізнес-процесів (в т. ч. управління фінансами, кадрами, логістикою, проектами, ресурсами, часом тощо) ● використовувати цифрові ідентичності для посилення позицій власного бізнесу на ринку ● вирішувати технічні та професійні проблеми засобами цифрових технологій ● просувати бізнес у цифровому середовищі ● оцінювати рівень необхідних цифрових компетентностей співробітників
<p>Достатній</p>	<p>В</p>	<p>На достатньому рівні самостійно відповідно до власних потреб вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розпізнавати нові цифрові технології та цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів ● використовувати цифрові технології та цифрову інфраструктуру для автоматизації та покращення бізнес-процесів (в т. ч. управління фінансами, кадрами, логістикою, проектами, ресурсами, часом тощо) ● використовувати цифрові ідентичності для посилення позицій власного бізнесу на ринку ● вирішувати технічні та професійні проблеми засобами цифрових технологій ● просувати бізнес у цифровому середовищі ● оцінювати рівень необхідних цифрових компетентностей співробітників
<p>Фаховий</p>	<p>С</p>	<p>На фаховому рівні, відповідно до власних потреб і потреб інших, а також у складних контекстах вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розпізнавати та впроваджувати нові цифрові технології й цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів ● використовувати цифрові технології та цифрову інфраструктуру для автоматизації та покращення бізнес-процесів (в т. ч. управління фінансами, кадрами, логістикою, проектами, ресурсами, часом тощо) ● використовувати новаторські/оригінальні цифрові ідентичності для посилення позицій власного бізнесу на ринку ● систематично вирішувати технічні та професійні проблеми засобами цифрових технологій ● впроваджувати бізнес-моделі цифрового підприємництва ● систематично просувати бізнес у цифровому середовищі ● вибудовувати та реалізовувати стратегії розширення присутності бренду в цифровому середовищі ● систематично підвищувати ефективність працівників шляхом впровадження «цифрового робочого місця» ● систематично оцінювати рівень необхідних цифрових компетентностей співробітників

Високий**D****На високому спеціалізованому рівні, знаходячи шляхи розв'язання складних проблем та/ або навчаючи інших вміти:**

- розробляти та впроваджувати нові цифрові технології й цифрову інфраструктуру для цифровізації бізнес-процесів
- розробляти та впроваджувати цифрові технології й цифрову інфраструктуру для автоматизації та покращення більшості бізнес-процесів в організації
- створювати та використовувати новаторські/інноваційні цифрові ідентичності для посилення позицій власного бізнесу на ринку
- систематично вирішувати технічні та професійні проблеми засобами власноручно розроблених цифрових технологій
- розробляти і впроваджувати нові/інноваційні бізнес-моделі цифрового підприємництва
- розробляти і чітко впроваджувати стратегії просування бізнесу у цифровому середовищі
- вибудовувати та реалізовувати стратегії розширення присутності бренду в цифровому середовищі
- систематично підвищувати ефективність працівників шляхом впровадження «цифрового робочого місця»
- розробляти і впроваджувати власні програми систематичного оцінювання рівня необхідних цифрових компетентностей співробітників
- розробляти і впроваджувати власні стратегії та програми підвищення рівня необхідних цифрових компетентностей співробітників

Ентреграм - онлайн інструмент для самооцінювання рівня підприємницької компетентності - розміщено на на сайті Дія. Освіта. osvita.diiia.gov.ua

Чекаємо на зворотний зв'язок!

Будемо вдячні за рекомендації та коментарі до проєкту Рамки підприємницької компетентності молоді в Україні (EntreComp4YouthUA).

Свої відгуки ви можете залишити за посиланням

bit.ly/3NWUA70

або просканувавши QR-код.

